bibliografie

http://www.zetea.ro/istoric-zetea.html
Iosif Tiproc, Conace - Oameni – Destine, Editura Solstiţiu, Satu Mare, 2007, Apud Samu Borovszky (coord), Konya Ladislau ”Monografia Comitatului Satu Mare”, 1908, p. 103)
Iosif Tiproc, Conace - Oameni – Destine, Editura Solstiţiu, Satu Mare, 2007, p. 99-104
(Moştenire turistică în Mica Europă. Studiu preliminar al turismului de moştenire în Judeţul Satu Mare, 2014)
Ghid cultural şi istoric CBC HURO, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2011
Szocs Peter Levente (coord), ”Ghid cultural şi istoric Medieşu Aurit”, editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2008, p. 26-32
http://www.agerpres.ro/cultura/2015/05/08/dincolo-de-istorie-castelul-din-mediesu-aurit-de-la-salile-poleite-in-aur-la-o-ruina-abandonata-11-47-51
(Moştenire turistică în Mica Europă. Studiu preliminar al turismului de moştenire în Judeţul Satu Mare, 2014)
Szocs Peter Levente (coord), ”Ghid cultural şi istoric Medieşu Aurit”, editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2008, p. (http://cesavezi.ro/obiective-turistice/6-agrement/1158-festivalul-folclorului-codrenesc)
Dan Marius Cosma, ”Crucişor la răscruce de vremuri”, Editura Nereamia Napocae, Cluj-Napoca, 2012
(http://www.complexapa.ro/index.php?lang=ro)
(http://www.lacuridepescuit.ro/lacuri-satu-mare/lacul-balastiera-apa)
(Text primit din partea domnului Alin Pop, autor al monografiei comunei Valea Vinului)
(https://www.descoperimlumeaimpreuna.ro/casa-memoriala-alois-tautu-din-valea-vinului-satu-mare-2)
http://temple-tour.eu/files/54/brossura_hu.pdf
http://www.weinberger.ro/
(Moştenire turistică în Mica Europă. Studiu preliminar al turismului de moştenire în Judeţul Satu Mare, 2014)
http://monumenteuitate.org/ro/monument/215/Livada-Vecsey
http://portalsm.ro/2010/08/castelul-vecsey-din-livada-candva-plin-de-glorie-astazi-in-paragina/
Ţiproc Iosif, Conace-Oameni-Destine, editura Solstiţiu, Satu Mare 2007, p. 253-259
http://www.moby-dick.ro/
http://www.kentaur-farm.ro/
Ţiproc Iosif, Conace-Oameni-Destine, editura Solstiţiu, Satu Mare 2007, p. 177-181
Pagina de web a Centrului de informare EcoCasa Andrid
Accesibil pe: http://www.ecocasaandrid.ro/
Site-ul oficial al staţiunii turistice Tăşnad, http://www.tasnad-statiune.ro/
http://www.mariapocskegyhely.hu/?q=ro/node/330
Pagina oficială a Direcţiei Generale de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului
http://www.dgaspcsm.ro/imagine-M-c0nts-c0nts.jpg-tasnad-O-cuprins-02.html
http://www.dgaspcsm.ro/imagine-M-f02-f02.jpg-tasnad-O-cuprins-02.html

Szocs Peter Levente (coord.), Ciumeşti: Ghid cultural şi istoric, editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2010
Drumul bisericilor medievale:
http://www.temple-tour.eu/ro/csomakoz/71
http://temple-tour.eu/ro/tasnad/53

http://museum.ici.ro/transilvania/satu-mare/english/muzeu_svabesc.html

Ghidul expoziţiei de istorie şi etnografie, editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2008
http://www.muzeusm.ro/carti2008/catalog.pdf
Pagina de web Partiumi Múzeumok http://partiumimuzeumok.ro/ady_endre/contact.html
http://partiumimuzeumok.ro/szodemeter/expozitii.html

PROLOG

Prolog

Trei Grupuri de Acțiune Locală din județul Satu Mare - respectiv Zona Sătmarului, Sud-Vest Satu Mare şi Microregiunea Someş Codru - au implementat un proiect de cooperare pe măsura 421, din cadrul axei LEADER a Planului Național de Dezvoltare Rurală, ce are ca obiectiv principal promovarea potențialului turistic din cele trei GAL-uri. Prin toate acțiunile întreprinse în cadrul proiectului s-a identificat şi valorificat potențialul turistic local sătmărean. „Prin proiect vom realiza o hartă interactivă a valorilor turistice, gastronomice, meşteşugăreşti, vom scoate în evidență istoria acestor meleaguri, valorile arhitecturale şi tot ce poate aduce un plus din punct de vedere turistic" a declarat Toga Stefan, managerul GAL Sud-Vest Satu Mare.

„Zeci de oameni s-au implicat în realizarea acestui proiect, scoțând prețioase informații pe care unii dintre noi le-au uitat. Tradițiile şi meşteşugurile sunt parte din ceea ce ne defineşte pe noi ca locuitori ai acestui județ, iar identitatea noastră trebuie evidențiată tocmai prin multiculturalitatea ce caracterizează această zonă", a afirmat Toga Judita, manager GAL Zona Sătmarului. „Vestigiile arheologice se regăsesc pe teritoriile celor trei GAL, atât preistorice, antice precum şi feudale, obiectivele cu valențe culturale, elementele arhitectonice rurale tradiționale, elemente etno-folclorice, au o diversitate ridicată, în condițiile existenței unor tradiții aparținând populațiilor de diferite etnii: români, maghiari, şvabi", a spus Adrian Bratosin, manager GAL Microregiunea Someş Codru. Am descoperit că în aceste teritorii predomină lacurile şi heleşteele, marea majoritate a localităților având câte o baltă de peşte. Acumulările lacustre de tip iaz, resursele forestiere, cele faunistice, contribuie la diversificarea formelor de turism posibil a fi practicat: curativ, recreativ, cinegetic.

Teritoriul din GAL Zona Sătmarului face parte şi din Rezervația Naturală Râul Tur, care deține zeci de heleştee, cu o bogată faună protejată. Zona Someş Codru se poate lăuda cu două lacuri de agrement, cu plaje amenajate, iar turiştii pot fi cazați în hoteluri, pensiuni sau case de vacanță private.

În sud-vestul județului se află stațiunea turistică Tăşnad, un renumit ştrand cu apă termală cu proprietăți balneo-fizice-terapeutice recomandate pentru mai multe tipuri de afecțiuni reumatismale, posttraumatice, neurologice şi ginecologice. Monumente istorice, aşezări fortificate, situri arheologice, necropole, castele, case memoriale, mănăstiri, biserici, toate sunt identificate şi evidențiate prin proiectul realizat de cele trei Grupuri de Acțiune Locală din județul Satu Mare. Scurtele descrieri ale obiectivele se bazează atât pe mărturia vie a unor protagonişti, cât şi pe surse istorice, monografii, articole de presă, studii şi broşuri ale specialiştilor din domeniu. Sunt prezentate doar câteva obiective pentru care județul Satu Mare merită vizitat. Unele sunt cunoscute, altele mai puțin, noi am încercat să scoatem în evidența povestea din jurul acestor locuri. Chiar dacă le-ați văzut, chiar dacă nu, credem că merită să vă rupeți puțin din timpul dumneavoastră pentru a le vedea/revedea, de această dată dintr-o nouă perspectivă.

OAZĂ DE RELAXARE

Stațiunea turistică Tășnad
Lacul Apa, comunele Apa – Medieșu Aurit
Zona de agrement Iojib
Ferma piscicolă Bercu Nou
Lacul de pescuit Moby Dick, Dorolț
Balta Havasi, localitatea Cionchești, comuna Viile Satu Mare
Lacul de pescuit Barnold, localitatea Tiream, comuna Tiream
Centrul de recreere Kentaur, localitatea Atea, comuna Dorolț
Centrul de echitație Horses Sylvana, Botiz
Grădina Nucilor, Comuna Păulești
Poteca tematică „Valea Ierului”, localitatea Andrid, comuna Andrid
Bacul de pe Someș, Cărășeu – Potău, comuna Culciu

Stațiunea turistică Tășnad

Adresa: Orașul Tășnad, Str. Ștefan cel Mare, nr. 106
Contact: Centrul de informare turistică, Str. Ștefan cel Mare, nr. 106,
la intrarea în ștrand, telefon: 0261 827 820

Orașul Tășnad este atestat şi confirmat ca stațiune turistică de interes local. Până în anul 1990, baza turistică a funcționat ca locație a turismului de agrement estival, din mai până în octombrie. Ulterior, spațiul de agrement a fost lărgit prin construirea a încă două bazine, din care unul pentru copii. După anul 2005, investițiile şi inițiativele de construire a unor locații se amplifică ivindu-se în zonă hoteluri, moteluri şi un număr mare de pensiuni, case private și campinguri cu căsuțe. Captată de la o adâncime de 1354 m, apa termală are proprietăți balneo-fizio-terapeutice recomandate pentru mai multe tipuri de afecțiuni reumatismale și ginecologice.

Lacul Apa, comunele Apa Mediesu Aurit

Adresa fixa: comuna Apa, zona balastieră fără număr
Contact public: Complex Apa,
tel. 0361.524.267, 0361.524.268, 0756.068.011,
contact@complexapa.ro, Olteanu Ioan, administrator Complex Apa,
tel. 0756068011, contact@complexapa.ro

Zona de agrement cu lac se întinde pe 96 ha, plaje cu nisip, posibilități de practicare a sporturilor nautice, pescuit și plajă. Cazarea se poate face la hotel, pensiuni, căsuțe sau campare în zona amenajată.

Balastiera Apa este una dintre cele mai frumoase zone de agrement din nord-vestul țării. Lacul se întinde pe o suprafață de 96 de hectare, fiind un lac artificial care a apărut în urma extragerii agregatelor minerale, adâncimea maximă fiind de 30 m. Pe partea de nord a lacului există case de vacanță private, iar pe partea de sud se întinde Complexul Apa.

Lacul este mărginit de o plajă de 1 km lungime care oferă posibilitatea practicării sporturilor nautice. La intrarea în complex se găsește un hotel-restaurant cu parcare amenajată, 23 de camere și 2 apartamente, sală de conferință, sală de evenimente cu capacitate de 600 persoane.

Restaurantul are o excelentă bucătărie tradițională și internațională și o terasă cu capacitate de 100 de locuri.Pescuitul se practică în zonele fără plajă amenajată sau din barcă. Lacul este populat cu următoarele specii de pești: șalău, știucă, biban, crap, plătică, somn, clean și caras.

Zona de agrement Iojib

Adresa : str. Zorilor nr.103, localitatea Iojib
Public: Zona de agrement Iojib
tel. 0261 842700, 0744 629232

Zona de agreement Iojib este situată în comuna Medieşu Aurit, localizată pe malul drept al Someşului, la o distanță de 22 km spre est de Satu Mare. Zona de agrement s-a format în urma exploatării de la balastiera Iojib şi cuprinde un lac, plajă, restaurant cu o capacitate de 150 de locuri, terasă cu o capacitate de 200 de locuri, spații de cazare şi parcare securizată.

Lacul este şapte hectare de luciu de apă şi este folosit atât pentru scăldat cât şi pentru pescuit. În anul 2010 lacul a fost populat cu peşti, iar plaja se întinde pe trei laturi ale lacului. Lacul de agreement Iojib este frecventat de turişti atât din județul Satu Mare cât şi din Maramureş, în zonă fiind deja amenajate şi contruite noi pensiuni turistice.

Ferma piscicolă Bercu Nou

Adresa: localitatea Bercu Nou, str. Principală nr. 47A, comuna Micula
Contact: Dobra Ilie, telefon 0744 545342

Ferma piscicolă din localitatea Bercu Nou se află la 20 de kilometri de centrul municipiului Satu Mare şi este o oază de linişte şi farmec în mijlocul unui peisaj natural. Ferma are 27 de heleştee ce se întind pe 333 de hectare. Dintre ele şapte lacuri sunt funcționale, restul fiind în conservare. Heleşteele fac parte din Rezervația Naturală a râului Tur, iar faunistica este bogată cu păsări şi animale.

Pescuitul aşadar în zonă poate fi „supravegheat" de cormorani, egrete, stârci, berze, rațe, lişițe şi corcodei, dar şi de vidre, mistreți, căprioare sau vulpi. În lacurile din Bercu se practică doar pescuitul sportiv la undiță, speciile care populează apa sunt crap, amur, fitofag, novac şi caras. Pescuitul este deschis din primăvară până toamna târziu. Aproape de lacuri se află şi o pensiune care poate caza aproximativ opt persoane, amplasată superb în mijlocul pădurii.

Lacul de pescuit Moby Dick, Dorolț

Contact public: Podolyák Zsolt, proprietar, telefon 0744578973

Lacul cu pești, ferma cu animale domestice și o ambianță tradițională oferită de casa de oaspeți din chirpici și cea din piatră naturală, fac parte din acest loc un mic colț de rai Lacul Moby Dick din comuna Dorolț este unul pentru pescuit sportiv, în sistem „cach and release”şi are dimensiunea aproximativă de 5 ha. Speciile de pești care populează lacul sunt crap, amur, șalău, somn, lin, fitofag. Pescuitul se poate practica pe timp de zi sau noapte. Proprietarul lacului a înființat un club propriu, iar pe viitor se dorește ca doar membrii să aibă acces la lac, respectiv turiștii străini, sau pescari profesioniști. În perimetru, exista o clădire construită din pământ, tradițională pentru Zona Sătmarului din perioada anilor 1830. Este construită din chirpici cu acoperiș din stuf. Tot acolo se află în construcție încă o casă din piatră, tot tradițională. La construcția ambelor case s-au folosit exclusiv materiale de construcție vechi. Lângă lac există o minifermă de animale domestice: ponei, iepuri, păuni, lebede negre, rațe, porci vietnamezi, găini de rasă, etc. Aproape de lacuri se află şi o pensiune care poate caza aproximativ opt persoane, amplasată superb în mijlocul pădurii.

Balta Havasi, localitatea Cionchești, comuna Viile Satu Mare

Contact: Balta Havasi, telefon 0756 060 839

Lacul de pescuit este situat într-un decor natural, primitor, în mijlocul naturii, care se întinde pe 1,7 ha. Dispune de posibilități de cazare în căsuțe din lemn. Este la o distanță destul de mare de drumul 193C pentru a nu se auzi forfota traficului, și destul de aproape pentru a ajunge repede și comod pe malul lacului. Pe malul lacului sunt amenajate umbrele pentru a ține umbră pescarilor și pontoane pentru a ușura accesul pe apă. Cabanele din apropiere asigură posibilitatea de cazare pentru doritori. Printre planurile de viitor ale proprietarului Havasi se numără inaugurarea unei pensiuni, a unei piscine și a unui teren de fotbal în apropierea lacului. Speciile de pești ce se găsesc în Balta Havași sunt următoarele: sturion, crap, amur, fitofag, lin, știucă, somn.

Heleștieele din localitatea Tiream, comuna Tiream

Contact: Primăria Tiream, telefon: 0261.873.601

Lacurile din Tiream sunt acumulări de ape de tip heleștieu, cu acces dinspre șoseaua Carei-Tiream. Lacurile sunt populate cu următoarele specii de pești: crap (cu greutate de până la 20 kg și peste), amur, caras, roșioară, babușcă, șalău și știucă. Heleștieele sunt amenajate cu pontoane și loc de campare, sălcii pe mal, zone cu stuf și există posibilitatea de a închiria bărci, fiind asigurată parcarea şi locuri pentru grătare.

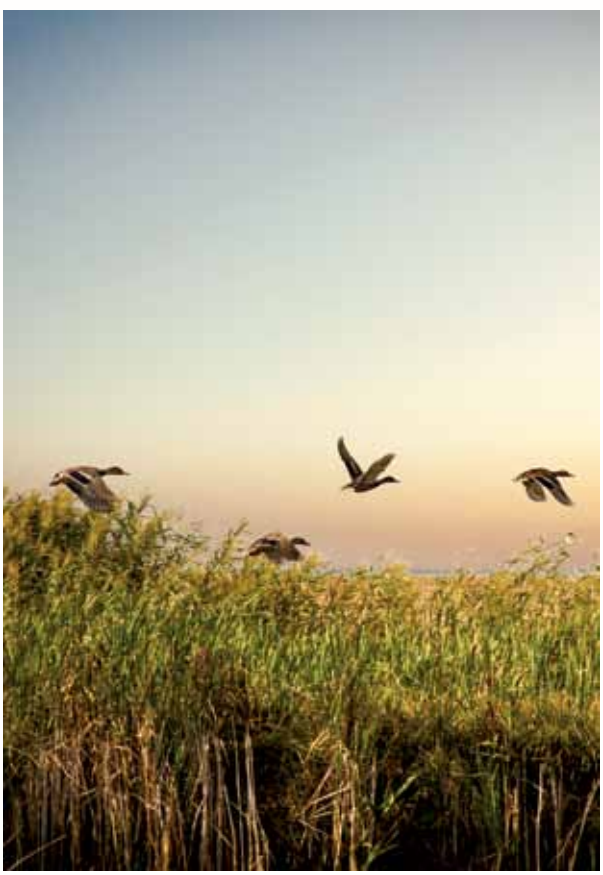

Centrul de recreere Kentaur, localitatea Atea, comuna Dorolţ

Contact: Comuna Dorolț, sat Atea, nr. 100, tel. 0771.323.080

Centrul de recreere și echitație Kentaur din localitatea Atea a comunei Dorolț este unul privat şi are numeroase dotări pentru turiștii care-i vizitează: masă, cazare, cursuri de echitație, camping, piscine, terenuri de sport. La Kentaur se pot organiza evenimente pentru maxim 100 de persoane, specialiştii centrului oferind în primul rând cursuri de echitație şi voltijă.

Centrul se întinde pe 4 ha, având pensiune, camping, piscine, trambuline pentru copii, terasă cu grill, grajduri cu teren pentru curse cu obstacole, păşuni, toate amenajate pentru a oferi turiştilor satisfacția petrecerii în aer liber alături de animalele centrului. Cei mici au ocazia de a vedea cai, măgari, vaci, gâște, iepuri, porci mangalița, porci vietnamezi, câini.

În perioada verii sunt organizate tabere pentru copii. O tabără durează o săptămână, de duminică după-masă până sâmbătă la prânz. Copiii locuiesc în corturi pe perioada taberei, iar părinții au posibilitatea de a se alătura copiilor în ultima zi pentru a participa împreună la diverse activități.

Copiii sunt implicați în activități gospodărești tradiționale (ciurda venind de la păşune, mulsul vacilor, obținerea smântânii, întâlnire cu ciobanii, se mână oile cu ajutorul câinilor ciobănești, tunsul oilor, etc.)

Centrul de echitație Horses Sylvana, Botiz

Contact: Vasile Blaga, proprietar, tel. 0745 280 018, str Oșvareu, nr 43, Botiz

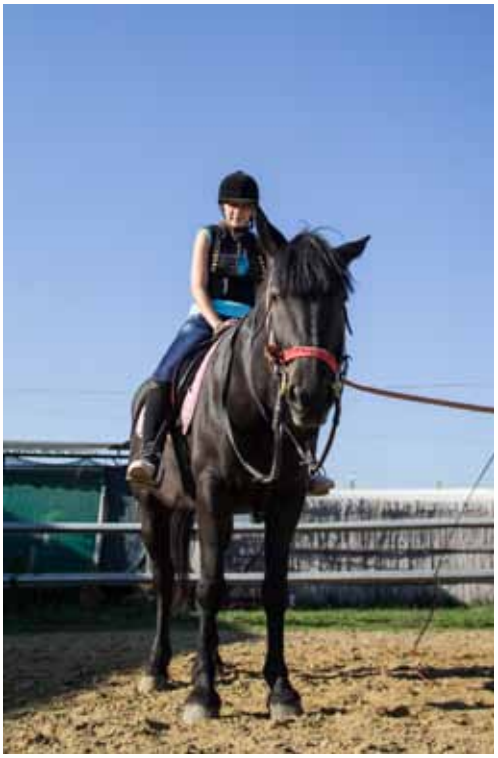

Centru de echitație din comuna Botiz dispune de 10 cai, manej, instructori calificați și o doză mare de ospitalitate. Horses Sylvana Club a luat naștere din pasiunea pentru cai a proprietarului Vasile Blaga. În cei patru ani de la înființare aici și-au găsit un bun adăpost zece cai de rasă și un ponei.

Centrul dispune de grajduri cu boxe pentru cai. Sub îndrumarea unor instructori pricepuți se organizează cursuri de echitație pentru copii și adulți, fie ei începători sau avansați. Pe lângă cursurile de echitație, ospitalierul proprietar organizează periodic plimbări călare cu grupuri care doresc să exploreze întinderile din jurul fermei. În ultimii ani, în perioada verii aici au loc tabere de zi pentru copii, principala activitate fiind, desigur, călăritul.

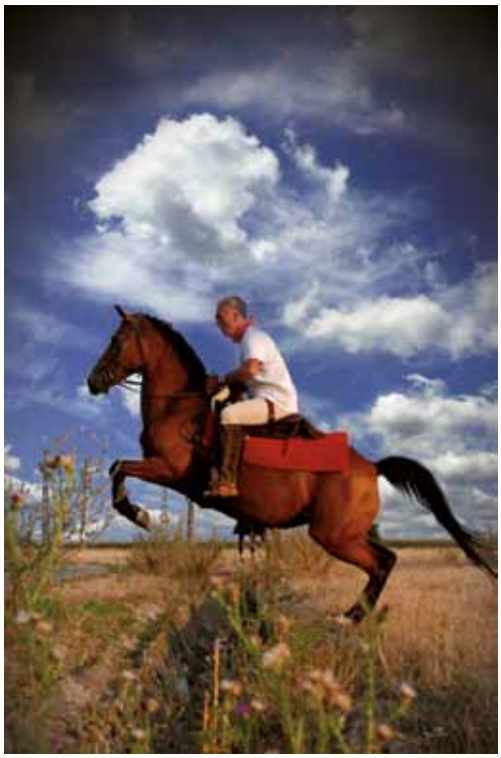

Grădina Nucilor, Comuna Păuleşti

Adresa fixă: Comuna Păulești, Str. Petőfi Sándor, fără număr
Contact: : Alexandru Olar, administrator, Comuna Păulești, Str. Viorelelor nr. 5, telefon 0722 578 831

Grădina plină odinioară de nuci seculari de pe malul Someșului, la Kopasz Part (malul chel), nume primit din cauza malului abrupt, fără vegetație, s-a transformat odată cu vremurile, parcul având o istorie de mai multe sute de ani. Însă de la chiaburii bogați la șefii comuniști toți au apreciat locul și frumusețea lui. În trecut, acest mal era un loc plăcut de agrement pentru localnici, în prezent însă, datorită exploatării nisipului, zona nu mai este accesibilă practicării înotului.

În prezent aici se află o cabană care poate îndestula 100 de oaspeți dar și găzdui peste noapte. Locul are spațiu de campare pentru corturi și rulote. Nisipul de pe mal a fost propice amenajării unui teren de fotbal și de volei dar și a unei piste de carting. Lacul permite plimbări cu bărcuța iar iubitorii de animale se vor putea bucura de cai, ponei, iepuri și capre.Obiectivul a primit numele de Grădina Nucilor deoarece în trecut în parc şi în apropierea sa existau foarte mulți nuci. Aceștia însă nu mai există, au fost tăiați. După schimbarea regimului, parcul a rămas pentru o perioadă în paragină, dar în urmă cu câțiva ani a început reamenajarea lui. În viitor, proprietarii Grădinei cu nuci doresc organizarea unor tabere pentru copii cu caracter regulat.

18

Poteca tematică „Valea Ierului”, localitatea Andrid, comuna Andrid

Adresa fixă: : Primăria Comunei Andrid, str Principală, nr. 508,
telefon: 0261.820.409, persoană de contact Ghorghan Rodica, bibliotecară

Poteca tematică „Valea Ierului” dorește să prezinte vizitatorilor peisajul caracteristic al Văii Ierului. De-a lungul traseului de 4,4 km valorile naturale sunt expuse pe cinci panouri informative.Prima stație prezintă habitatul berzei albe, localitatea Andrid fiind „Satul european al berzei”. Al doilea popas oferă o imagine asupra lumii păsărilor de apă din polder-ul (acumulare nepermanentă de apă) din vecinătatea Andridului. Ajungând la al treilea punct de informare putem observa viețuitoarele pajiștilor.Trecând de al patrulea popas vizitatorul se poate familiariza cu animalele habitatelor umede. Al cincilea panou ne informează despre ariile naturale protejate din zonă.

Bacul de pe Someș, Cărășeu – Potău, comuna Culciu

Puncte de reper: dinspre Lipău, prima trecere peste digul Someșului. Drumul de pământ duce la bac.

Adresa fixă: Primaria Culciu, 0261.829.610, 0261.829.510, 0752958483 – Mihai, manipulant bac

Bacul care trece Someșul între Potău și Cărășeu

poate fi o experiență unică și o aventură de neuitat. Cu o istorie de aproape 100 de ani în spate, această trecere peste râu este încă posibilă. Bacul este o soluție cel puțin pentru localnicii care doresc să treacă peste râu cu căruța, respectiv pentru turiștii și bicicliștii care doresc să ajungă la Castelul de la Medieșu Aurit. Bacul a fost introdus de o familie de evrei prin anii 1920. După colectivizare, familia Muntan a cumpărat bacul și a continuat transportul Din anul 2010, Mihai este cel care se ocupă de exploatarea bacului. În principal se trasportă căruțe cu lemne, dar și camionete sau chiar tractoare, cu greutate totală de până la 8-9 tone. Grupurile de turiști sunt mai rare, probabil și din lipsa informației referitoare la existența acestuia. Elevii din Culciu fac excursii la Castelul de la Medieșu Aurit, trecând Someșul cu bacul și continuându-și excursia pe două roți.

VESTIGII ARHITECTURALE

Situl Arheologic Cuptoarele dacice, Mediești Aurit
Castelul Lonyai, Mediești Aurit
Castelul Cserey-Fischer, azi Muzeul Orășenesc Tășnad
Castelul Vecsey, Livada
Conacul Komaromy, localitatea Otomani, comuna Sălacea, județul Bihor
Conacele Kováts, Nisipeni, comuna Lazuri
Conacul Darvai, sat Cărășeu, comuna Culciu
Conacul Sepsy, localitatea Adrian

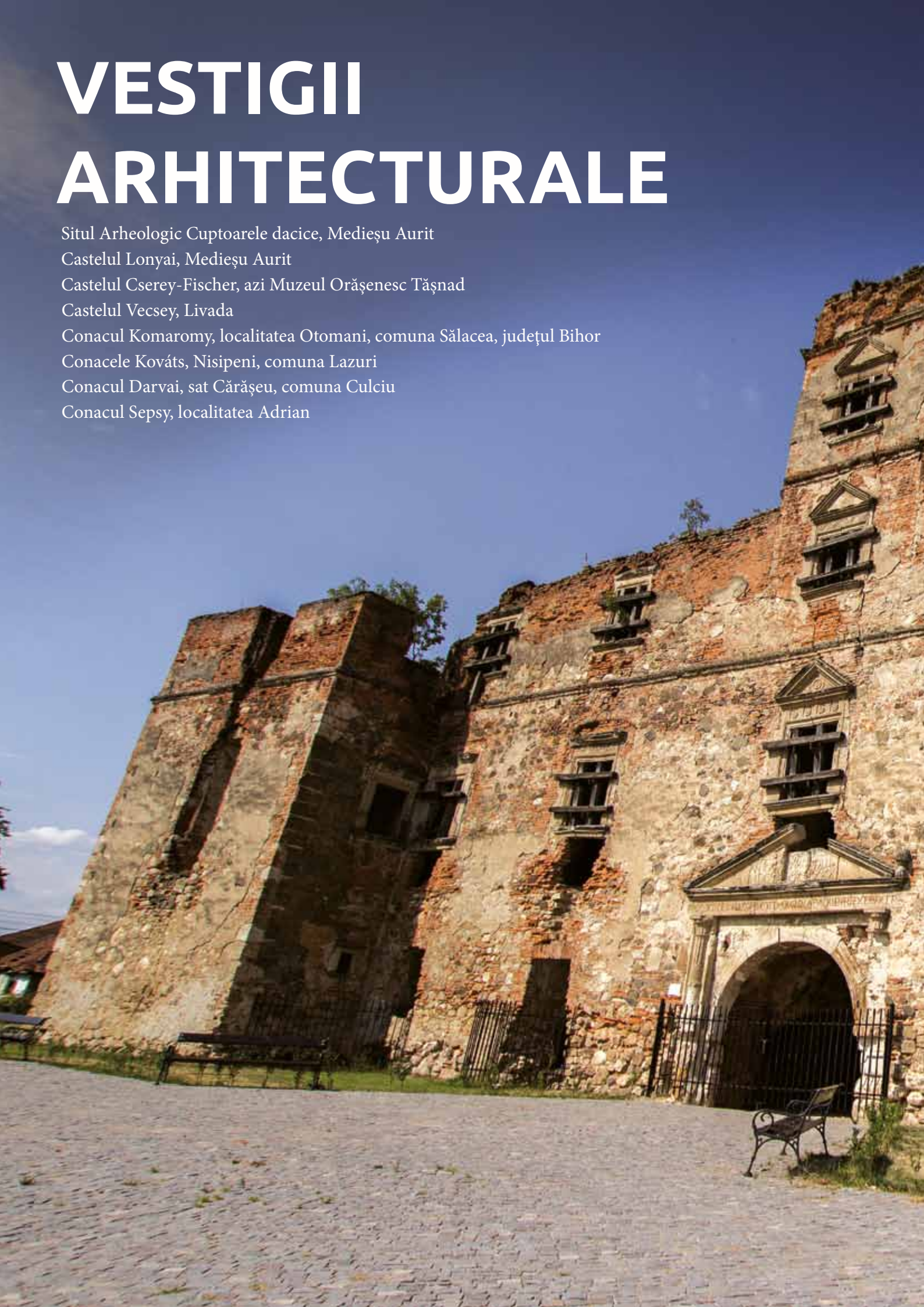

Situl Arheologic Cuptoarele dacice, Mediești Aurit

Adresa: la marginea localității Mediești Aurit. Drumul este cel mai accesibil, trecând prin localitatea Dumbrava
Contact public: Muzeul Județean Satu Mare, str. Vasile Lucaciu, nr. 21, tel. 0261 737 526, Primăria Mediești Aurit, str. Principală nr. 157, tel. 0261.842.080,

Una dintre cele mai interesante descoperiri arheologice neolitice din sud-estul Europei este situl arheologic care cuprinde 200 de cuptoare dacice vechi de 2000 de ani. Aşezarea începe cândva în epoca timpurie a bronzului în zona pintenului rupt din terasă numit Cioncaş, aflat imediat la vest de drumul între Medieşu Aurit şi Potău. În epoca mijlocie a bronzului locuirea se extinde mult în afara acestui punct, de-a lungul terasei, ajungând până în apropiere de hotarul localității Apa. Gropi cu depuneri de vase şi un inel de aur au fost descoperite în zona dintre aşezarea de la Cioncaş şi tumulul de la Dâmbul Acastăului. Astfel, zona terasei Someşului din hotarul Medieşului apare ca un important centru al epocii mijlocii a bronzului cuprinzând o aşezare intens locuită, o zonă cu depuneri de ofrande şi un mormânt „nobiliar”.

Este foarte probabil ca şi vestitul depozit de arme de bronz descoperit în hotarul comunei Apa, însă la o distanță mică de zona aşezării de la Medieşu Aurit, să fie legat tot de centrul de aici. Zona terasei dintre Medieşu Aurit şi Potău continuă să fie locuită şi pe parcursul epocii târzii a bronzului şi la începutul perioadei timpurii a epocii fierului, în vremea culturilor Suciu de Sus şi Gáva. Din vremea culturii Suciu de Sus a fost însă cel mai intens cercetată aşezarea din zona Şuculeu.

Aici, în cadrul unei aşezări ce avea un singur strat de cultură au fost descoperite urmele unor case construite la suprafață. Ele conțineau vase decorate prin scobirea pe suprafața lor a unor splendide motive ornamentale. În apropierea aşezării au fost descoperite două morminte de incinerație, în care au fost descoperite vase ceramice şi o brățară de bronz. O altă aşezare din epoca târzie a bronzului, aparținând tot culturii cunoscute sub numele de Suciu de Sus a fost descoperită la nord de localitatea Jojib. Datând din aceeaşi perioadă a epocii târzii a bronzului, pe teritoriul localității Iojib a fost descoperit un topor de bronz cu gaură de înmănuşare verticală. Un astfel de topor de bronz a fost descoperit şi pe teritoriu localității Medieş-Vii, el provenind foarte probabil dintr-un lot mai mare de piese ce au fost îngropate în pământ împreună. În epoca romană perimetrul comunei Medieşu Aurit a fost intens locuit de o populație dacică (dacii liberi) şi germanică (vandali, gepizi). Zone preferate pentru aceste locuiri au fost terasele Ractei şi terasa

înaltă a Seinelului. Rețeaua de așezări din această epocă, formată între localitățile Medieşu Aurit şi Dumbrava este una din cele mai importante din nord-vestul României. Pe locul numit Şuculeu a fost cercetată o așezare de olari, unde comunitatea de daci din epoca romană a continuat să confecționeze vase ceramice după tradiția veche, din epoca Latène. Cercetările arheologice au scos la iveală mai multe locuințe şi ateliere ale meşterilor olari. În umplutura acestor complexe arheologice a fost descoperit un număr neobişnuit de mare de obiecte romane de import: fibule şi monede. Cea mai importantă descoperire este un fragment dintr-o insignă de beneficiarius, care a ajuns aici din imperiu pe calea unei expediții de jaf sau poate atesta chiar prezența unei oficialități romane. Cronologia așezării de olari nu este până în prezent clar definită, dar foarte probabil că începe încă din secolul I d. Hr. şi se termină cândva în secolele IV–V d. Hr. Obiectivul este doar parțial cercetat, fragmentele ceramice de pe arătură indică o așezare întinsă şi se pot sesiza urmele unor cuptoare de ars ceramică necercetate până în prezent. Actualmente situl arheologic este protejat printr-o rezervație arheologică îngrădită, aflată în administrarea Muzeului Județean Satu Mare. Au fost amenajate aici cinci cuptoare de ars ceramică, conservate in situ, astfel rezervația devenind şi o atracție turistică. La cca. 500 de m de așezarea de olari daci, pe amplasamentul viilor de la Medieşu Aurit, în punctul La Leşu a fost descoperit cimitirul așezării. Au fost cercetate 74 de morminte de incinerație din care 61 cu osemintele calcinate depuse în urne şi 13 cu osemintele calcinate depuse direct în groapă, fără urnă. Mormintele au un caracter aparte în orizontul triburilor barbare, aflate în vecinătatea provinciei Dacia.

Castelul Lonyai, Medieșu Aurit

Adresa: Str. Principală 157A, comuna Medieșu Aurit
Contact: Primăria Medieșu Aurit, tel. 0261.842.080

Stilul renascentist în Transilvania are un aspect specific, iar acest castel fortificat este un exemplu reprezentativ al Renaşterii transilvănene. Ruina unui splendid castel renascentist din centrul comunei sătmărene Medieșu Aurit mai amintește astăzi de importanța așezării din evul mediu. Castelul Lonyai, realizat în cel mai pur stil renascentist, avea cândva o sală de dans cu acoperiș poleit în aur, iar astăzi a ajuns o ruină, cu o situație juridică încă neclarificată. Impunătorul castel a fost incendiat în anul 1945 și de atunci a fost lăsat în paragină. Ca și în vestul Europei sau în alte zone unde se construiau castele, la Medieșu Aurit a fost ridicată o construcție ce avea să sclipească secole și să fie amintită inclusiv în arhiva de la Vatican. Situat exact în centrul localității, despre castel s-au spus și s-au scris multe.

Renaşterea în Transilvania are un aspect specific, iar acest castel fortificat, este un exemplu reprezentativ al Renaşterii transilvănene. Castelul a fost ridicat pe ruinele unei cetăți datate la sfârşitul secolului XIII-XIV. Castelul de la Medieşu Aurit a fost ridicat, aşa cum menționează inscripția de la intrarea principală, între

anii 1630 - 1657, proprietar fiind Sigismund de Lonyay, diplomat al lui Gheorghe Rakoczi I, care a şi murit înainte de terminarea castelului în anul 1648. Castelul are un plan patrulater, latura de Sud are o lungime de 53,60 m, iar cea de Vest de 45,70 m. Edificiul are un subsol şi două etaje. Arhitectura acestui monument, dintre cele mai frumoase ale stilului Renaşterii din Transilvania, a fost şi este în permanență în atenția istoricilor de artă, atât din țară cât şi din străinătate.

Specialiştii dau detalii despre somptuozitatea castelului care avea tavane din lemn, ancadramente la ferestre, interiorul fiind prevăzut cu tavane pictate aurite, covoare şi tapete cu material adus din Italia și Franța. Cercetătorii au tras concluzia că tavanele pictate în auriu stau la originea numelui castelului şi satului Aurit. Ca şi sistem de fortificație, castelul are un şanț, un pod mobil şi patru bastioane de colci. Impresionat de frumusețea tapetului adus din țările menționate, înainte de a muri, Sigismund de Lonyay cere moştertitorilor să nu distrugă tapetul pereților interiori. În curtea interioară a monumentului, potrivit relatărilor, mai vechi există o fântână. Probabil că este vorba, la fel ca în cazul cetății de la Ardud, a celei din Satu Mare, precum şi castelului din Carei, de un tunel de refugiu în caz de primejdie. Despre tunele şi nu numai, susțin că ele legau Ardudul de Satu Mare şi Carei. Castelul a fost distrus în anul 1707 în timpul răscoalei antihabsburgice conduse de Francisc Rakoczi II şi Pintea Gligor, cunoscut sub numele de Pintea Viteazul. În anul 1740 noul proprietar Weselenyi Ferenc reconstruieşte castelul, care va fi acoperit cu un acoperiş de lemn, respectiv şindrilă, care s-a păstrat până în anul 1945. În anul 1940 castelul a fost restaurat, iar în perioada ocupației fascisto-horthyste aici a existat un depozit de muniție. Retragerea armatelor de ocupație în octombrie 1944 a dus la incendierea acestui frumos monument, cu distrugerea aripilor de Nord şi Est. Izbucnirea celui de-al doilea război mondial pentru o bună parte a Transilvaniei a însemnat un regim totalitar care a adus grave pierderi. Printre acestea consemnăm şi distrugerea unuia dintre cele mai frumoase castele în stilui Renaşterii din Transilvania. Cel de la Medieşu Aurit.

Castelul Cserey-Fischer, azi Muzeul Orășenesc Tășnad

Adresa: Orașul Tășnad, Strada Nicolae Iorga, nr. 6

Contact: Muzeul Orășenesc Tășnad, Păușan Maria, șef secție muzeu, telefon: 0261 825 508

La sfârşitul secolului al XV-lea, posesorul oraşului, episcopul Transilvaniei şi-a construit un castel, care ulterior a fost demolat şi probabil în locul acestuia s-a construit conacul actual în stil baroc, cu o atestare mai exactă din anul 1771, vechea clădire având o funcție rezidențială boierească.

Clădirea funcționează ca muzeu din 1978, care cuprinde patru săli expoziționale, grupate pe două secții: arheologie şi istorie locală; etnografie. Patrimoniul arheologic provine din săpăturile efectuate în zona limitrofă oraşului Tășnad. Muzeul orășenesc Tășnad cuprinde vestigii ale epocilor neolitic, bronzului şi perioada dacilor liberi. Diverse obiecte și documente din epoca medievală și epoca modernă întregesc colecția de istorie locală. Expoziția de etnografie pune în evidență principalele aspecte ale culturii materiale și spirituale specifice Tășnadului, cuprinzând o gamă variată de obiecte din ceramică de uz gospodăresc și ceramică decorativă, produse în centrele de olări.

Castelul Vecsey, Livada

Adresa fixa: Livada, str Oasului nr. 5
Contact: Primăria Livada,tel. 0261/840.710, 0261.840.083, primarialivadasm@yahoo.com

Castelul Vecsey din Livada a fost construit în 1760 de de vice-mareșalul imperial Istvan Vecsey. Înconjurat de un parc dendrologic ce se întinde pe 7, 8 hectare, clădirea este măcinată de vremuri, incendii și nepăsarea regimurilor prin care a trecut. Castelul își așteaptă noii proprietari care vor fi decișI de instanțele judecătorești, pentru a putea primi strălucirea de odinioară. Ansamblul este compus din clădirea rezidențială, monument istoric, și o serie de anexe, neclasate ca monument. Accesul în clădire este marcat de un portal baroc deasupra căruia se află blazonul familiei. Acest element central este încadrat de două volute ce prezintă asemănări cu cele lucrate de Josif Hoffmayer la palatul Wesselenyi din Hodod. Laturile frontonului sunt decorate cu elemente florale asemănătoare celor întâlnite pe portalul aripii baroce de la Bonțida. Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea, clădirea era terminată și înconjurată de o grădină franceză, după cum se poate vedea în Ridicarea Topografică Iosefină a Comitatului Sătmar (Szatmár), realizată între 1780-1782. Pe această hartă se disting trei zone înverzite, dintre care două sunt rectangulare și par a avea o configurație peisageră geometrică. Tradiția locală amintește existența a numeroase specii de arbori rari și diverse păsări și animale, precum și a unui lac artificial pe care nobilii se puteau plimba cu barca. În fața castelului a fost amenajată o curte de onoare, în centrul căreia se afla un rond de flori cu o fântână arteziană, în prezent aproape distrusă."Baroneasa Vecsey Eszter, este ultimul descendent al familiei care a trăit în castelul din Livada. Povestea, celei care a fost probabil cea mai bogată femeie din județ în 1944, este una incredibilă. Baroneasa Vecsey ajungând să își trăiască

ultimii ani din viață, în condiții modeste, în casa familiei fostei sale cameriste, Bancsi Csuka Juliska. Baroneasa Vecsey avea o avere de peste 8000 de ha de teren arabil, păşuni şi păduri Nu reuşeşte să conducă singură feuda, iar în anul 1924 l-a chemat pe un nepot de-al ei, Sztaray Mihaly, să o ajute. Odată cu venirea ruşilor în 1944 pe aceste meleaguri, contele Sztaray pleacă din Livada, însă baroneasa decide să rămână în castelul în care s-a născut.În 20 octombrie 1944, cu două zile înainte de a intra ruşii în Livada, ea şi-a pregătit un bagaj mic şi a părăsit castelul, mutându-se la familia cameristei sale, care locuia într-o casă modestă. Baroneasa a trăit cu

gândul că, după ce va trece războiul, se va întoarce în castel, însă nu a fost să fie aşa. Ultimii opt ani din viață i-a trăit în casa familiei Bancsi Juliska, nu în cele mai bune condiții. În martie 1951, baroneasa a decedat. Familia Csuka a făcut o înmormântare după posibilitățile ei, iar baroneasa a fost îngropată în cimitirul romano-catolic, în spatele capelei Vecsey, unde se odihnesc şi ceilalți membri ai familiei. Aceasta a trăit între anii 1863-1951. La sfârşitul lunii octombrie 1944, castelul Vécsey a fost şi loc de staționare pentru comandamentul armatei ruse. Clădirea a mai funcționat şi ca sediu pentru Gospodăria Agricolă de Stat, iar din 1962, după încetarea activității acesteia a luat ființă ,,Stațiunea de Cercetare Agricolă", sediul avându-l tot în castelul lui Vécsey. Averea dinastiei Vecsey este imensă. În 2005, Sztaray Mihaly, singurul urmaş al familiei Sztaray, s-a prezentat la Primăria din Livada pentru a se interesa de averea baronesei Vecsey. Acum acesta revendică imensa avere a familiei Vecsey, însă cererea a fost depusă după expirarea termenului legal. Astfel că, urmaşul grofului Sztaray s-a adresat instanței de judecată pentru recuperarea averii. Astăzi, castelul care cândva arăta faima şi puterea familiei Vecsey, este lăsat să se dărâme, acoperişul deja dă semne de şubrezire. Lipsesc câteva burlane iar apa de ploaie pur şi simplu spală pereții castelului. Clădirea nu are nici măcar o sticlă în ferestre, au rămas câteva paturi şi saltele de pe vremea când acolo mai mergeau copii în tabără. Parcul este neîntreținut de ani buni.

26

Conacul Komaromy, localitatea Otomani, comuna Sălacea, judeţul Bihor

Adresa fixă: județul Bihor, com. Sălacea, sat Otomani, nr 30/A
Contact: Primaria Sălacea, tel. 0259.463.014, 0259.463.275, primaria.salacea@gmail.ro, persoană de contact Szűcs György, referent cultural comuna Sălacea

Conacul Komáromy din localitatea Otomani a fost construit în secolul al XVII-lea, de Komáromy Csipkés György, fiul celui mai bogat om din Debrețin. Clădirea este impunătoare, cu anexe, grajduri şi zeci de hectare de pământ, considerată o adevărată comoară în mijlocul naturii. Două decenii mai târziu a fost cumpărat de negustorul Várady Szabó Lajos din Debrețin. La începutul anilor 1900 conacul a fost vândut familiei Jasztrabszky, dar după puțin timp intră în proprietatea ofițerului de armată Lovass István, care în anul 1938 vinde clădirea și moșia Statului Român. În luna mai a anului 2014 conacul a fost deschis pentru vizitare, după renovarea completă printr-un proiect european în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România, acum funcționând Centrul de informații, educație şi prezentare de istorie naturală şi peisagistică în văile Crişului, Barcăului şi a Ierului. În anul 2015 clădirea este folosită ca centru de prezentare, sunt organizate evenimente, conferințe, sunt expuse obiecte ale foștilor proprietari, respectiv obiecte tradiționale meștesugărești caracteristice zonei.

Conacele Kováts, Nisipeni, comuna Lazuri

Contact: Gonczi Gabor (fiul proprietarei Gonczi Agathe) tel. 0753476857

Cele două superbe conace a fraților Kováts din Nisipeni sunt păstrate în stare foarte bună. Deși au fost cele mai bogate familii din zonă, proprietarii lor au trecut de la mărire la decădere, sub regimurile vremii. Gonczi Agathe, fiica lui Kovats Sandor, povesteşte: ”Tata a murit în anul 1997, când avea vârsta de 90 de ani. El a fost ultimul proprietar al castelului din Nisipeni. Acesta a fost construit în anul 1862 de către vestitul arhitect maghiar Ybl Miklos, iar în anul 1912 s-au mai făcut adăugiri la el. Până în anul 1945 am trăit în linişte în acest decor minunat. După anul 1945, când s-a schimbat regimul, s-a luat totul. Aşa, de pe azi pe mâine. A trebuit să lăsăm castelul din Nisipeni şi ne-am mutat la oraş, unde mai aveam o casă, tocmai în centrul oraşului. Fireşte că şi aceasta a fost naționalizată. Tata a fost inginer recunoscut şi era vestit pentru invențiile sale. Una dintre aceste invenții făcută la fabrica de aragaze a fost chiar brevetată, dar alții s-au îmbogățit în urma ei.

A doua zi după prezentarea invenției a fost dat afară din serviciu şi ca să câştige bani pentru întreținerea noastră a fost nevoit să dea la hârleț la şantierul care s-a deschis atunci când s-a făcut podul peste Someş. Era pe la sfârşitul anilor 50-60. Tata nu a fost dus totuşi la canal, cum au fost alții, dar şi alte persoane din familia noastră au avut aceeaşi soartă.

Acasă în familie nu discutam mult despre cele întâmplate şi era linişte. La Nisipeni toată lumea venea la noi când avea necazuri, într-o localitate unde nu era nici măcar un medic. La cimitirul din Nisipeni sunt înmormântați străbunicii noştri, dar tata a fost totuşi înmormântat la Satu Mare. Pe vremea comunismului cei din familia mea nici nu puteau să se apropie de cimitir. Odată când o rudă de-a noastră a venit la mormântul familiei, femeile din sat s-au adunat

să o întâlnească. A doua zi au fost chemate toate la poliție să povestească ce au discutat. Eu am fost mereu supărată pentru prenumele ce mi l-au dat părinții. Mulți se întrebau în regimul comunist ce origine are acest prenume, Agathe. Nu cumva este un nume de nobil? De multe ori aş fi preferat să am un prenume simplu ca Maria de pildă şi să nu tot dau explicații. Am primit înapoi castelul încă în anul 1997, dar am lăsat elevii din sat să învețe pe mai departe acolo".

Conacul Darvai, sat Cărășeu, comuna Culciu

Adresa: Comuna Culciu, sat Cărășeu, nr. 397

Conacul Darvai din Cărășeu este o dovadă elocventă a trecerii unei clădiri prin veacuri, epoci și orânduiri diferite, cărora le-a rezistat și supraviețuit. Conacul spune povești din 1870 până în prezent, tuturor celor care vor să le asculte. Clădirea a fost construită de Darvay Ferenc și forma actuală a primit-o în jurul anilor 1870, când noul ei stăpân a fost familia Mayer. Familia Darvay a fost principalul protector al bisericii și școlii reformate din sat. În Cărășeu, prin tradiție, problemele bisericii au fost conduse și rezolvate de un Consistorium format din nobilii locali și 12 presbiteri aleși din rândul enoriașilor. Ședintele consistoriului s-au ținut în conacul Darvay și pe lângă problemele ecleziastice s-a pus mare accent și pe învățământ, elevii fiind atent supravegheați şi premiați de Darvay Ferenc, care și-a donat averea în procent de 50%-50% bisericii reformate din Cărășeu și Gimnaziului reformat de Băieți din Satu Mare. În 1898 biserica reformată din Cărășeu și Gimnaziul Reformat de Băieți au ridicat un monument memorial din marmură neagră pentru binefăcătorul lor. Familia Mayer a gospodărit conacul între anii 1935-1946. Fiind cea mai înstărită familie evreiască, avea un rol important în comunitatea locală evreiască, şi chiar cea sătmăreană. După izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial, a început calvarul familiei. Stăpânul casei, Csengeri Mayer Sandor şi soția lui, Regina, au fost duşi în lagărele de concentrare şi nu s-au mai întors de acolo. Urmaşii lor, fiica Eva cu soțul Adler Paul, care s-au ascuns de concentrare la Budapesta, împreună cu cei doi copii, au mai trăit în Cărăşeu până în anul 1946, când după vânzarea mai multor locuri de case au angajat un inginer pentru administrarea moşiei, plecând în Canada. În anul 1944 armata germană în retragere a incendiat depozitul de grâne, să nu cadă în mâna ruşilor. Ruşii au devastat conacul, golindu-l de tot ce era mai de preț. Loviturile și evenimentele tragice din familia Mayer au făcut ca până astăzi niciun descendent să nu revendice conacul din Cărăşeu. Acum clădirea este renovată, curtea este amenajată decorativ, pavată și dotată cu un mic teren de joacă pentru copii. În interiorul clădirii funcționează farmacia, cabinetul medical și cabinetul dentar.

30

Conacul Sepsy, localitatea Adrian

Adresa: Sat Adrian nr. 1, oraşul Livada
Contact: Primaria Livada, 0261.840.710, 0261.840.083, persoană de contact: Muzsai Gabriella, proprietar conac.

Conacul Sepsy din localitatea Adrian are o poveste cu iz tragic de-a lungul anilor. Mai mulți descendenți ai familiei au murit tineri, fie de boli, fie s-au sinucis. În conacul care a aparținut familiei Sepsy funcționează acum școala din Adrian. În urma retrocedarii, clădirea aparține Gabriellei Muzsai, de profesie inginer constructor și în prezent locuiește în Baia Mare. Bunica Gabriellei Muzsai a fost Sepsy Maria, iar conacul a fost construit de stră- străbunicul Gabriellei, Sepsy Karoly. Localnicii povestesc că Sepsy Daniel, unul din urmașii familiei, era un bărbat chipeș care iubea mult vânătoarea. Acesta s-a sinucis împușcându-se cu pușca de vânătoare, din motive necunoscute. Conacul a fost

naționalizat în anul 1947, când toți ceilalti membri ai familiei s-au refugiat în străinătate. Clădirea are aproximativ 160 ani şi este construită din cărămidă. Are o pivniță încăpătoare, al cărui tavan are arcade din cărămidă. Pe viitor spațiul va fi amenajat ca vinotecă pentru uz personal. Clădirea este în curs de renovare, dorindu-se menținerea stilului original. În trecut, în curtea conacului era amenajat un parc, care se doreşte fi reamenajat. Tufele de liliac erau în număr mare iar acum au fost plantați puieții de liliac care în viitor vor recrea vechea înfățișare a grădinii. Toate elementele din interiorul casei care pot fi păstrate, vor fi restaurate și repuse în funcțiune. Curtea conacului are 6 ha pământ. Toată curtea este folosită pentru grădinărit, inclusiv sera. O parte a curții face parte din aria protejată Natura 2000.

VOCI ALE TRECUTULUI

Statuia şi casa memorială Kölcsey Ferenc,
localitatea Săuca, comuna Săuca

Casa memorială Vasile Lucaciu, Apa

Muzeul memorial Ady Endre, localitatea
Ady Endre, comuna Căuaş

Casa memorială Alois Tăutu, Valea Vinului

Statuia și casa memorială Kölcsey Ferenc, localitatea Săuca, comuna Săuca

Adresa fixă: Comuna Săuca, Localitatea Săuca, nr. 39
Contact: Primăria comunei Săuca, Str. Principală, nr. 36, telefon: 0261.822.865, 0261.822.875

Kölcsey Ferenc (1790-1838), autorul imnului național maghiar, s-a născut la Săuca, localitate care azi se află în județul Satu Mare. Familia Kölcsey nu a trăit în acest sat, însă în momentul naşteri lui Ferenc, mama lui, Bölöni Ágnes se afla la părinții săi la Săuca. Astfel fostul conac al familiei Bölöni este menționat în literatura de specialitate ca şi casa natală a lui Kölcsey. Statuia turnată în bronz și casa memorială a poetului Kölcsey Ferenc, se află lângă Biserica Reformată din Săuca. Tradiția spune că aici, în localitatea Săuca, ar fi fost scris imnul național al Ungariei. În casa memorială este organizată o expoziție, în care se găsesc informații despre opera literară și activitatea politică a poetului, copii ale manuscriselor operelor literare mai cunoscute şi sunt expuse fotografii foarte prețioase și rare care înfățișează momente din viața și activitatea poetului. În a doua încăpere a casei memoriale sunt prezentate exponate în memoria lui Kölcsey în Săuca și în alte localități. Vizitatorul va vedea fotografii unice realizate cu ocazia serbărilor comemorative ale acestei personalități marcante din epoca iluminismului, care au avut loc în satul natal sau în alte localități, precum şi fotografii cu statuia și monumentul funerar al poetului, din Szatmárcseke (Ungaria). Pe lângă câteva manuscrise, tot aici se poate vedea testamentul poetului Kölcsey.

Casa memorială Vasile Lucaciu, Apa

Adresa fixă: comuna Apa, nr. 246
Contact: : Rotăreanu Angelica, angajată a Muzeului Județean Satu Mare, comuna Apa, nr. 665, tel. 0747492955

Spiritul, personalitatea dar și obiecte aparținând marelui om politic Vasile Lucaciu se regăsesc și pot fi admirate în casa memorială din localitatea Apa. Construcția tipică vieții începutului de secol 19 pe aceste meleaguri, păstrează farmecul și atmosfera acelor vremuri. Construit 1847, sediul micului muzeu se încadrează în arhitectura populară specifică zonei, fiind una dintre puținele construcții păstrate de la mijlocul secolului al XIX-lea. Are o formă dreptunghiulară, fiind ridicată din bârne de lemn, pe o fundație din piatră. Întreaga construcție este joasă, alcătuită din două încăperi şi o tindă.

Camera din față reprezentă aşa-zisa ”cameră curată”. Cuptorul prevăzut cu un horn deschis este amplasat în tindă, având rolul de a colecta fumul din cele două camere. În partea din față a casei este amplasată o prispă egală cu lungimea ei. La 25 ianuarie 1981, aici a fost inaugurat un mic muzeu, dedicat activității marelui om politic sătmărean, cele două încăperi găzduind obiecte personale care redau o mică parte a vieții celui care a fost şi este Vasile Lucaciu. După 8 ani de la inaugurarea casei memoriale, în decembrie 1989, în curte a fost dezvelit bustul lui Vasile Lucaciu, realizat de sculptorul Gil Rădulescu. Vasile Lucaciu a fost una dintre cele mai importante personalități politice, culturale și istorice ale românilor ardeleni din perioada dualismului Austro-Ungar, militant

pentru drepturile românilor din Transilvania. Din anul 1885 a activat ca preot paroh greco-catolic în Șișești, unde a ridicat o biserică monumentală sfințită la 15 august 1890. Avea liceul și studii teologice făcute la Roma, unde a luat și doctoratul. Activând ca scriitor politic, printre altele în „Gazeta de Transilvania” și „Observatorul”, inițiator și semnatar al Memorandumului, și lider al Partidului Național Român, a avut de suferit în repetate rânduri represiunea autorităților de la Budapesta. În perioadele în care a fost deținut politic, românii ardeleni i-au dedicat în semn de prețuire și solidaritate un cântec: Doina lui Lucaciu. În ziua de 28 noiembrie 1922, după trei luni de suferințe, se stinge discret din viață marele preot, ilustru filosof, publicist şi diplomat, Dr. Vasile Lucaciu. Presa din întreaga țară a anunțat acest eveniment nefericit, iar Parlamentul României a decis, ca semn de recunoaştere a activității sale, să îi organizeze funeralii naționale, în ziua de 1 Decembrie 1922. A fost omagiat şi de Academia Română într-o şedință organizată tot în 1 Decembrie 1922. Ion I. C. Brătianu a depus, din însărcinarea regelui, pe sicriul patriotului român, insignele ”Marelui Cordon al Ordinului Steaua României”, iar episcopul de Gherla, Dr. Iuliu Hossu, i-a conferit rangul de Vicar episcopal. De la Satu Mare, sicriul a fost transportat la Şişeşti, unde a fost înmormântat alături de soția sa. Din cei 70 de ani trăiți, mai bine de o jumătate de veac a închinat-o cu cea mai adâncă pasiune unui ideal nobil, pentru realizarea căruia nu a ezitat să facă niciun efort material sau spiritual, pentru care şi-a părăsit locurile natale, a stat la închisoare, a desfăşurat o intensă activitate parlamentară, fiind interpretul şi apărătorul năzuințelor populare româneşti din aceste regiuni.

Muzeul memorial Ady Endre, localitatea Ady Endre, comuna Căuaș

Adresa fixă: : Comuna Căuaș, Localitatea Ady Endre nr. 23
Contact: : Muzeul Județean Satu Mare, Bulevardul Vasile Lucaciu nr. 21, telefon: 0261.737.526
Primăria Comunei Căuaș, str Principală, nr 20, telefon: 0261 873 416, persoană de contact Szilágyi Enikő

În localitatea denumită odinioară Micențiu și care azi poartă numele de Ady Endre, două clădiri sunt amenajate ca muzeu memorial al poetului maghiar Ady Endre, considerat a fi unul dintre cei mai importanți poeți ai secolului XX, și ai literaturii maghiare în special. Una dintre cele mai luminoase şi sensibile personalități ale literaturii maghiare a începutului secolului XXI va rămâne cu siguranță în istorie poetul Ady Endre, care a copilărit în localitatea Micențiu din județul Satu Mare, Cândva, ambele clădiri din localitatea au fost în proprietatea familiei Ady. Casa natală a lui Ady Endre, construită în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, este o clădire mică ca dimensiune, acoperită cu trestie, formată din trei încăperi. Fațada spre stradă a clădirii este ornamentată cu un basorelief din piatră, care îl reprezintă pe poet, iar în dreptul intrării o placă comemorativă ne avertizează de caracterul special al locului. În interiorul clădirii avem posibilitatea de a admira obiecte care au făcut parte din averea familiei şi care pot fi considerate ca obiecte etnografice. Pe lângă acestea,documentele de epocă și fotografiile ne vorbesc despre viața personală a poetului Ady Endre.

Casa memorială Alois Tăutu, Valea Vinului

Adresa fixă: comuna Valea Vinului, nr. 303
Contact: Seucan Florentina, proprietara casei, Valea Vinului, nr. 303, tel. 0752352641

Casa memorială „Aloisie Tăutu" aparține unuia dintre cei mai cunoscuți clerici şi istorici din județul Satu Mare. Muzeul se află în comuna Valea Vinului, la aproximativ 30 de kilometri de oraşul Satu Mare. Accesul este posibil pe DJ 193, ruta Satu Mare-Corod-Culciu-Valea Vinului. Aloisie Tăutu a fost istoric, canonic şi autorul unor lucrări importante în domeniile istoric şi teologic, dar şi participant al Marii Adunări Naționale de la 1 decembrie 1918. S-a născut în anul 1895 şi a copilărit în casa în care a fost, după moartea lui, înființat muzeul ce-i poartă numele. Născut într-o familie săracă, a rămas fără tată la doar patru ani. Cu toate acestea, a reuşit să îşi depăşească această condiție şi să ajungă o persoană importantă. A făcut Facultatea de Teologie tocmai la Viena, fiind hirotonit ca preot în anul 1921. S-a dus apoi la studii în Roma, unde a fost trimis de Demetrie Radu, episcopul greco-catolic de atunci. În Italia, şi-a dat doctoratul, lucrarea sa fiind despre Sfântul Niceta de Remesiana. Tăutu nu a recunoscut niciodată regimul comunist, acest lucru aducându-i numai necazuri. Pentru că nu putea să slujească în România, s-a retras la Roma, unde a fost păstorul unei comunități greco-catolice. Acolo a devenit cercetător la Arhivele Vaticanului, dar şi consilier ecleziastic al Legația Romana. Aloisie Tăutu şi-a petrecut restul vieții cercetând Arhivele Vaticanului - a studiat, timp de 40 de ani, documente şi cărți rare, pe baza lor publicând numeroase studii istorice şi teologice. Casa memorială „Aloisie Tăutu" face cinste vieții şi activității acestui sătmărean. Edificiul are doar trei camere, însă fiecare dintre ele înfățişează ceva important. Prima cameră conține biroul lui Tăutu, accesoriile, piesele de mobilier îndrăgite de acesta şi fotografii personale. Următoarea cameră este sufrageria, mobilată şi decorată specific, iar ultima cameră este dormitorul, unde se pot admira piese de mobilier realizate la începutul secolului al XX-lea.

SPIRITUALITATE

Biserica Reformată Tășnad

Biserica romano-catolică „Sfântul Anton de Padova”, localitatea Căpleni, comuna Căpleni

Biserica reformată, Vetiș

Biserica Reformată, localitatea Ciumești, comuna Ciumești

Biserica de lemn din Bicaz, județul Maramureș

Mănăstirea Izvorul Tămăduirii, Mărius, comuna Valea Vinului

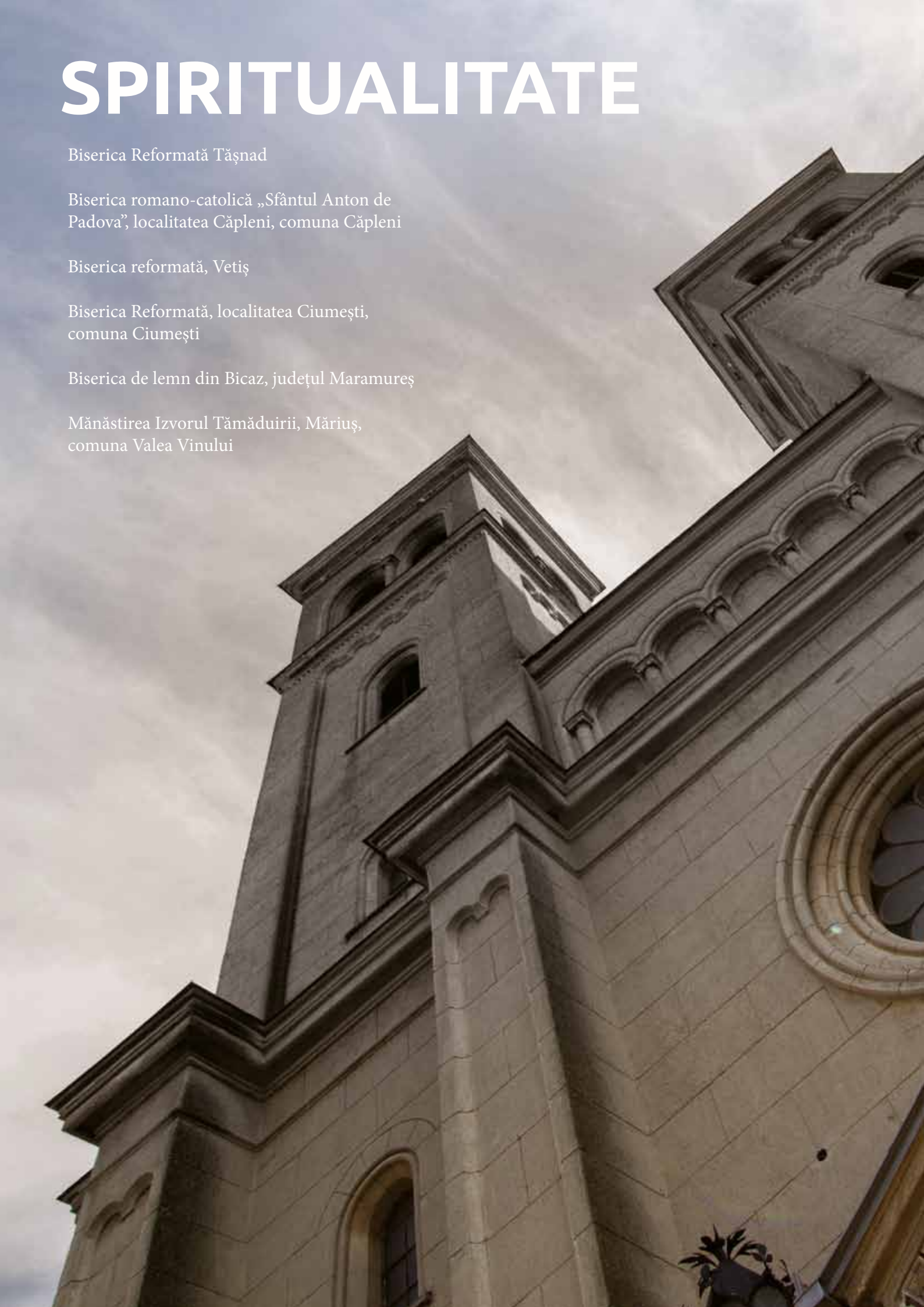

Biserica Reformată Tășnad

Adresa fixă: Orașul Tășnad, Strada Ștefan cel Mare, nr. 1
Contact: Parohia Reformată Tășnad, Pakulár István, preot, telefon: 0261 825 032

Episcopii Transilvaniei, în calitate de proprietari, au determinat evoluția Tăşnadului şi a parohiei acestuia pe tot parcursul evului mediu. În perioada ulterioară invaziei mongole, Tăşnadul a devenit treptat cel mai important centru al organizării diecezane din afara Transilvaniei. În poziția de vicar de dincolo de Meseş al episcopului Transilvaniei, funcție documentată începând cu anul 1301, a fost numit începând cu secolul al XV-lea, în mai multe rânduri, parohul de Tăşnad. Pentru teritoriile îndepărtate de centrul episcopal de la Alba Iulia, aflate în nord şi nord-vest, Tăşnadul a constituit pentru o lungă perioadă în epoca medievală centrul jurisdicției vicariale, iar conform unor date, sacristia bisericii parohiale Sf. Mihail din Tăşnad a fost loc de întrunire al scaunul de judecată al vicarului. Biserica medievală a oraşului Tăşnad a fost construită în secolului al XV-lea, terminată în 1476. În secolul al XVII-lea, biserica a fost locul desfăşurării sinoadelor. Biserica a fost inițial romano-catolică, dar în secolul al XVI-lea a fost preluată de credincioşii care au trecut în număr foarte mare la religia reformată. Nu este exclusă posibilitatea conviețuirii ambelor culte religioase în biserica parohială medievală pentru încă o perioadă după secularizarea bunurilor episcopiei. În orice caz biserica parohială mai funcționa în anii de după 1560. În timpul atacului turcilor din 1660 edificiul a fost grav avariat şi incendiat, biserica ne mai fiind folosită aproape 100 de ani. În locul ei a fost construită o biserică din lemn, care a funcționat până în 1770, an în care s-a finalizat restaurării bisericii medievale.

În anul 2011 într-o ladă veche, găsită în turnul bisericii şi dusă la renovare, au fost găsite în sertarele secrete ale acesteia, 31 monede de argint, 54 de bronz, şi 50 de scoici cu pete aurii împachetate separat. Monedele expuse în muzeu orăşenesc sunt din secolul al XVII-lea, iar lada dusă înapoi în biserică a fost confecționată în 1804.

Biserica romano-catolică „Sfântul Anton de Padova”, localitatea Căpleni, comuna Căpleni

Adresa fixă: Comuna Căpleni, Localitatea Căpleni nr. 495
Contact: Primăria Comunei Căpleni, str. Principală, nr. 619, telefon: 0261.873.001

Printre puținele informații scrise păstrate despre biserică din perioada medievală, se numără documentul din 1444, care enumeră bunurile mobile aflate în proprietatea edificiului de cult. În ultimul document medieval despre mănăstire, datând din 1479, se precizează că biserica este de dimensiuni mari și are două turnuri. Pe parcursul secolului al XVI-lea mănăstirea este părăsită, iar clădirea bisericii începe să se ruineze. Reconstruirea edificiului a fost inițiată de Károlyi Sándor, descendent din neamul Kaplony, care a dăruit mănăstirea franciscanilor în 1711. Lucrările de restaurare a mănăstirii se extind pe o perioadă lungă de timp, așadar primul călugăr franciscan ajunge aici abia în 1719. Restaurarea bisericii a fost finalizată în 1740. Cutremurul din 1834 a afectat grav biserica.

Reconstruirea edificiului în stil romantic, după planurile lui Ybl Miklós, s-a realizat între 1842–1847. S-a amenajat o nouă criptă din spatele sanctuarului, cu planul în formă de cruce care dă impresia unui mausoleu paleocreştin. Rămăşiţele pământeşti ale membrilor familiei Károlyi au fost strămutate în noua locație. Din interior merită a fi menționate fragmentele mobilierului în stil baroc, picturile în ulei pe pânză şi sarcofagele de bronz din cripta familiei.

Biserica reformată, Vetiș

Adresa fixă: Comuna Vetiș, nr. 165
Contact: Máthé Róbert, preot, telefon 0741014879, 0261 820 727

Locuitorii din Vetiș au trecut la protestantism relativ devreme, încă înainte de 1545, iar în jurul anului 1570, orientarea lutheraniană a fost luată de cea a lui Calvin. Parohia inclusă în protopopiatul sătmărean s-a dezvoltat în cursul secolelor următoare sub protecția familiilor Kökényesdi, Iváncsy și Vetési. Prima menționare scrisă indirectă a bisericii medievale consacrate în cinstea Sfântului Nicolae se găsește în registrul de dijmă papală: în 1333 este menționat preotul său Kozma, iar în 1334, preotul său Nicolae. În secolul al XIV-lea este menționată de mai multe ori în legătură cu drepturi patronale. Născut pe aceste meleaguri, Albert Vetési, devenit ulterior episcop de Veszprém, a obținut în 1455 de la papă dreptul de pelerinaj pentru biserica din Vetiș. În 1458 familia Vetési, a obținut de la rege dreptul de percepere a taxei vămii de pe Someș. Turnul cu cinci etaje, de origine medievală a bisericii ridicate din cărămidă este, la fel ca și nava de plan dreptunghiular, precum și corul cu închidere octogonală - sprijinit de contraforți. În Evul Mediu a existat și o sacristie adosată laturii nordice a corului bisericii, fapt atestat printre altele de portalul descoperit recent. Accesul în biserică se face prin portalul cu terminație în arc frânt de la parterul turnului. Spațiul interior mai păstrează elemente medievale: corul este acoperit cu o boltă cu nervuri cu două travei și este despărțit de navă de un arc triumfal semicircular. Nervurile ce pornesc de pe coloane angajate având console de susținere decorate cu motive vegetale, se întâlnesc în chei de boltă simple. Tavanul casetat al navei a fost realizat în 1794, după un incendiu și poartă o inscripție conform căreia lăcașul de cult ar fi fost construit în 1325. Cu ocazia renovării bisericii în 2014 au fost descoperite în zidul nordic al corului un tabernacol, cu fronton încoronat de fiale, respectiv portalul cu închidere ogivală a sacristiei. Tot atunci a fost identificat un alt gol de acces în colțul sud-vestic al corului, iar în colțul sud-estic al navei se afla o nișă cu terminație în segment de arc, ce servea probabil ca altar secundar sau relicvar. Deși și-a pierdut vechile portaluri, cu corul său gotic și un turn, ce mai păstrează aerul medieval, biserica se-nalță mândră deasupra localității.”

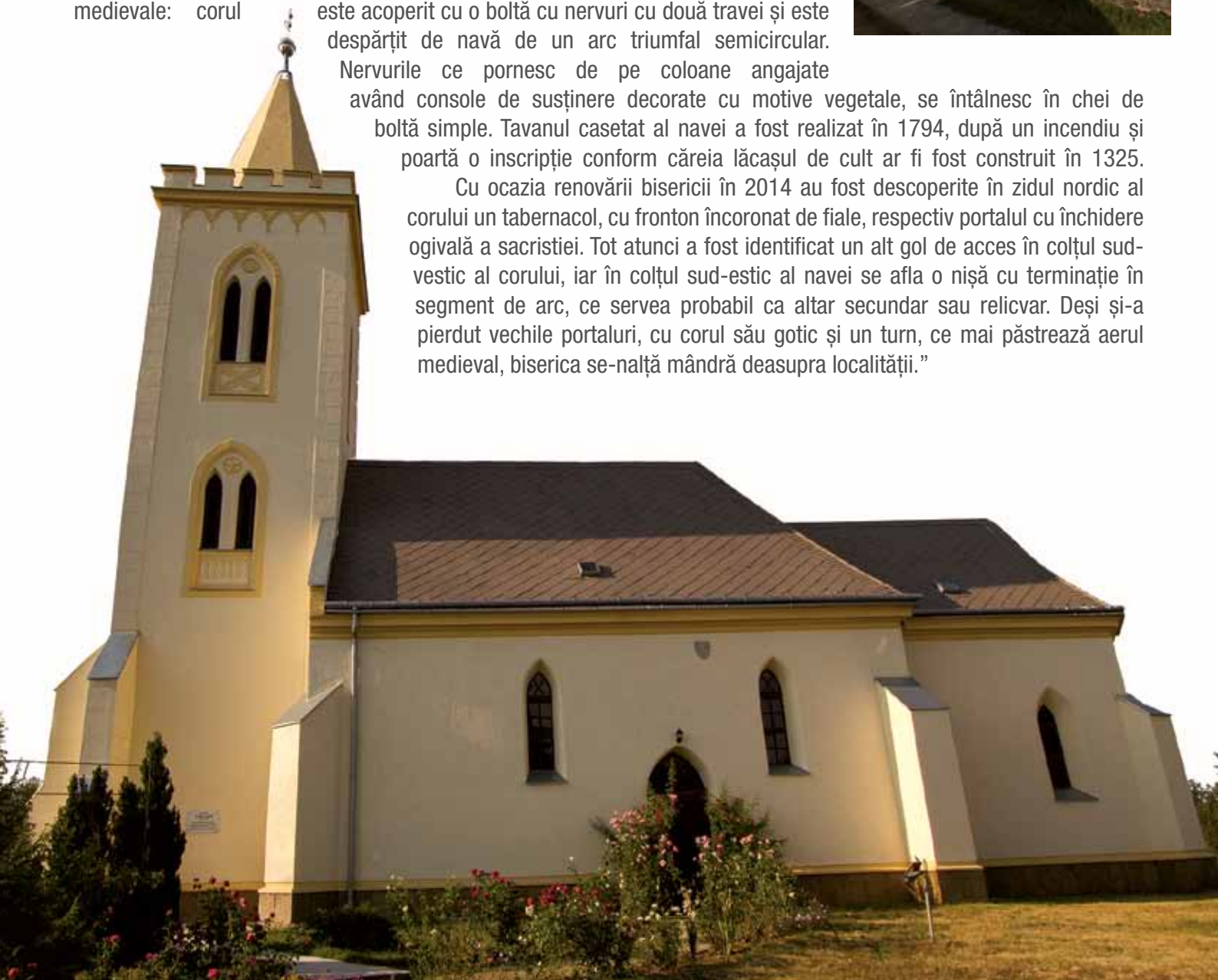

Biserica Reformată, localitatea Ciumești, comuna Ciumești

Adresa fixă: comuna Ciumești, sat Ciumești, Str. Mare, nr. 345
Contact: Primăria Ciumești: tel. 0261/821.280, primar Löchli Mihály

Cea mai veche clădire a Ciumeștiului, de origine medievală, este biserica reformată. Martoră tăcută a mai multor regimuri și orânduiri, a trecut prin mai multe cataclisme, dar în timp a rezistat. Astăzi, în spațiul lăcașului de cult funcționează un muzeu realizat în cadrul proiectului "Drumul bisericilor medievale". Clădirea are planimetrie simplă, fiind compusă dintr-o navă pătrată și un altar poligonal, colțurile exterioare fiind prevăzute cu contraforturi. Nu se mai păstrează nimic din mobilierul vechi al bisericii, cu excepția amvonului din piatră. Acoperământul amvonului a fost realizat, după inscripție, în anul 1763, de către Zsigmond Csomaközy, fiind înlocuit în anul 1841, cu ocazia lucrărilor de reparații în urma cutremurului din 1834. Este posibil ca zidul din incintă, astăzi distrus, să fi fost realizat tot în perioada medievală.

Biserica de lemn din Bicaz, județul Maramureș

Adresa fixa: județul Maramureș, Bicaz, nr. 90
Contact public: Primăria Bicaz, tel. 0262.265.701, primaria@primaria-bicaz.ro, persoană de contact: Crișan Dănut, preot paroh

Datând de la 1723, Biserica de lemn din Bicaz păstrează multiple elemente originale printre care și pictura în ulei pe pânză.Biserica de lemn a fost construită în anul 1723 de către credincioșii din sat în număr de 30 de familii pe dealul numit ”Bicăjel”. Fondatorul ei a fost preotul Popa Vasile care este pictat pe unul dintre pereții altarului și al cărui nume este însemnat și pe piatra de sub Sfântul Prestol. Sătenii au fost ajutați de 15 familii de reformați care s-au stabilit în sat temporar pentru lucrul pământului. Materialul lemnos a fost adus din locul numit ”Valea Oașului”. În anul 1779 biserica a fost mutată pe un deal din centrul satului. Biserica este construită din lemn de stejar, atât pereții cât și elementele de rezistență, bolta, corul, șarpanta și turnul. Din anul 1955 biserica a fost declarată monument istoric. A fost restaurată în anul 1999, mai puțin pictura, care este realizată în ulei pe pânză. Pe iconostas se găsesc icoanele împărătești pictate pe lemn, în stare bună. Biserica din Bicaz poartă hramul Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril. În cursul anului se oficiază slujbe religioase la diferite ocazii.

Mănăstirea Izvorul Tămăduirii, Măriuş, comuna Valea Vinului

Adresa fixa: Valea Vinului, nr. 22, telefon 0751982716
Contact public: : Alin Pop, profesor istorie Școala Gimnazială Valea Vinului

Mănăstirea ,,Izvorul Tămăduirii” de la Măriuș, mănăstire de călugări, reper al ortodoxiei pentru creștinii din Zona Codru este amplasată într-o zonă naturală deosebită. Mănăstirea cu hramul ,,Izvorul Tămăduirii” de la Măriuş este cu siguranță, pe lângă semnificația profund religioasă ce o defineşte şi individualizează, cel mai important obiectiv turistic din ținutul Codrului. Legat de înălțarea ei – de fapt a unei biserici, cum se dorea la început – există două versiuni. În una dintre ele se spune ca ideea aceasta a încolțit în mintea unor săteni din Măriuş, ca o mulțumire adresată lui Dumnezeu dacă Acesta avea să-i aducă înapoi teferi de pe front pe fii, soții ori bărbații lor, după caz. Nu ştim ce s-a petrecut cu bieții soldați. Cert este că după isprăvirea celui de-al doilea război mondial, odată cu instaurarea comunismului în România, dar şi datorită condițiilor grele de trăi, ideea ridicării unei noi biserici a fost abandonată. Cealaltă versiune este mai neobişnuită. Potrivit acesteia, un măriuşan, pe numele său Dumitru Miclăuş, într-o dimineață s-a dus la coasă pe Iertaş, unde deținea o suprafață de teren. La amiază, omul ostenit s-a întins să se odihnească preț de un ceas, două. Atunci a auzit din pământ glasuri de clopote. Întors acasă, a relatat minunăția celor din sat, care, de bună seamă, l-au luat peste picior. Omul însă susținea sus şi tare că pe locul respectiv se va construi în timp ceva deosebit, în speță o

Casă a Domnului, din moment ce auzise clopotele bătând din țărână, lucru considerat un semn divin. Oricum ar fi, proiectul a trebuit să aştepte mulți ani până să fie pus în practică. Inițiatorii înălțării unui schit monahal la Mărius au fost Ioan Matos, Coriolan Silaghi, prof. Viorel Rogoz şi primarul Ioan Bărbuş din Valea Vinului. Primul pas a fost făcut de către mai mulți măriuşeni care, după retrocedarea pământurilor ce li se cuveneau de drept, au donat o parte a acestora în scopul construirii pe ele a unei mănăstiri şi a unui aşa-zis Muzeu al Țării Codrului. Prin intermediul Protopopiatului Ortodox Român din Satu Mare, condus atunci de Părintele Protopop Alexandru Tincu, s-au făcut demersurile necesare concretizării dorinței credincioşilor şi Episcopul reînființatei Eparhii a Maramureşului şi Sătmarului, Preasființitul Iustinian, a aprobat propunerea făcută, iar la 7 ianuarie 1991 sfințea deja troița din vale, unde se stabilise inițial ridicarea unei bisericuțe şi a chiliilor pentru călugări. Schitul de la Mărius era, de altfel, foarte necesar pentru credincioşi, în contextul în care mănăstirile de la Rohia şi Bixad se aflau la distanțe mari de ținutul codrului. La câteva sute de metri de mănăstire se găseşte izvorul care dă, practic, denumirea aşezământului, zis al tămăduirii, întrucât există printre credincioşi convingerea că apa sa are puteri miraculoase.

ACOLO UNDE E DOAR TĂCERE

Cripta familiei Károlyi, localitatea Căpleni, comuna Căpleni

Legenda preotului pe care pământul nu l-a răbdat, Hrip, comuna Păulești

Capela Vlad, Vetiș

Cripta familiei Károlyi, localitatea Căpleni, comuna Căpleni

Adresa fixă: Comuna Căpleni, Localitatea Căpleni nr. 495
Contact: Primăria Comunei Căpleni, str. Principală, nr. 619, telefon: 0261.873.001

Aici odihneşte contele Károlyi Sándor, generalul lui Rákóczi în războiului de independență, care a depus armele pe câmpia Moftinului în anul 1711. Ideea originală a lui Károlyi Sándor a fost să-şi construiască la Căpleni un mausoleu lui şi strămoşilor lui. După finalizarea criptei de sub capelă Károlyi Sándor nu a mai trăit mult. A murit în 8 septembrie 1743 în castelul său din Ardud. Trupul neînsufleţit i-a fost mutat de acolo şi înmormântat la Căpleni peste nouă luni, în 22 iunie, 1744. Această criptă a fost distrusă împreună cu biserica şi mănăstirea în cutremurul din 1834. Sarcofagele de aici se împart în patru categorii: cele mai vechi au fost confecționate din bronz la Bratislava şi decorate cu imagini pictate de un meşter anonim. S-a păstrat un singur sarcofag de acest tip.

În cripta familiei Károlyi se află înmormântați 36 de membri ai familiei Károlyi. Pe lângă sicriele lor se mai găsesc aici două urne de argint, în care se află inimile îmbălsămate ale soțiilor conților Károlyi Antal și Károlyi József. În criptă se află o răstignire a sculptorului florentin Pietro Bazzanti. Capodopera sculptată dintr-o singură bucată de marmură a sosit la Căpleni în 1898. Tot atunci s-a adus și altarul de marmură comandat separat de Károlyi Tibor. Ultimele funeralii oficiate aici au avut loc în 1943. Poarta mausoleului nu s-a deschis vizitatorilor curioşi înainte de anul 1948.

Legenda preotului pe care pământul nu l-a răbdat, Hrip, comuna Păulești

Adresa: cimitirul reformat Hrip
Contact: Primăria Comunei Păulești, telefon 0261.757.355,
persoană de contact din Hrip: Puskas Aneta, profesor învățământ primar
Puncte de reper: în capătul satului, după ultima casă, pe dreapta este cimitirul reformat. După intrarea în cimitir chiar la stânga, pe deal, e sicriul ieșit din pământ.

Szabo Janos a fost preot în Hrip și a murit în 1836. Fiind un om rău ar fi fost blestemat să nu aibă odihnă nici după moarte. Așa se face că sicriul său iese mereu la suprafață, motiv pentru care a fost betonat cu ciment de mai multe ori, spune legenda locală.

Pământul i-a aruncat în sus sicriul de mai multe ori, iar sătenii îl îngropau la loc. Neobișnuita situație s-a repetat de câteva ori iar până la urmă s-a decis betonarea mormântului. Asta spune legenda şi nu este om în Hrip, de la cel mai în vârstă până la cel mai tânăr localnic, să nu cunoască această poveste.

Credibilitatea legendei este întărită de forma ciudată a pietrei funerare: un monument sub formă de sicriu din beton pe care scrie numele preotului care a murit: Szabo Janos. Nicăieri în lume încă o aşa piatră funerară nu s-a consemnat. Ciudat este şi locul unde a fost înmormântat preotul: pe dealul de lângă cimitir, un deal despre care se spune că a fost făcut de tătari, când aceştia au purtat lupte prin părțile noastre. Localnicii spuneau chiar că tătarii s-au bătut cu turcii şi cele două tabere erau despărțite de acest deal. Mormântul preotului Szabo Janos este poate unic în felul său şi în mod sigur că de aici a pornit şi legenda sa nemuritoare care mai rezistă şi după aproape 200 de ani de la moartea lui. Pe piatra funerară am putut citi că Szabo Janos a trăit 61 de ani, dar timpul şi-a lăsat amprenta asupra acestui mormânt. Numai că piatra funerară a fost totuşi făcută de cineva, care i-a ales şi locul pe panta dealului. Cine a pus piatra acolo? Cine a avut ideea trăsnită să dea unei pietre funerare forma sicriului? Vor fi încă multe întrebări de elucidat și pentru cei care vor urma într-o zi pe aceste meleaguri.

Capela Vlad, Vetiș

Puncte de reper: dinspre Satu Mare, la ieșirea din Vetiș spre Oar.
Contact public: Primăria Vetiș : tel. 0261-820702, 0261-820741, persoană de contact Török József

Capela și crucifixul de fier, opere de artă unice, sunt realizate de un om obișnuit, un tată care și-a dăltuit durerea pierderii fiului în Primul Război Mondial.

Capela a fost construită în urma unui vis avut de tatăl Vlád Károly, care și-a pierdut fiul cel mic în Primul Război Mondial, la vârsta de 22 de ani. Vlád Endre, fiul, și-a găsit moartea prematură pe frontul de est, undeva în Galiția pe data de 28 august 1914. Familia îndurerată a ridicat o cruce în fața locuinței.

Într-o noapte Vlád Károly a visat că în locul crucii ridicate răsare un tufiș de trandafiri din care iese fiul pierdut. În acel loc a ridicat tatăl o mică capelă, în amintirea fiului. În incinta pavată cu cărămidă a construit o adevarată poveste a durerii. Pe o "piatră funerară" din marmură a așezat crucificarea Mântuitorului, folosindu-se de fierul găsit în gospodăria proprie. Momente din viața şi moartea fiului au fost combinate cu cele din viața și moartea lui Isus. Lucrarea a fost terminată în 2-3 ani. Apar aici motive ale eternității: luna, soarele, stelele, precum și scene din viața de front. A cioplit în fier munți, păduri, morminte de soldați, soldați rupți de explozii, etc. Apar și două fotografii ale fiului, una în

plan principal, sub cruce, iar cealaltă între morminte de soldați, în poziție orizontală. Toată opera, care este un unicat în lume, a fost realizată din instinct, fără a cunoaște regulile de realizare a unei piese de artă. Lucrarea este plină de metafore și simbolism. Capela era în curs de renovare, iar piesele de fier se află la Muzeul Județean Satu Mare pentru restaurare.

AUTENTICITATE

Casa tradițională, Hodișa, comuna Socond

Adresa fixa: comuna Socond, sat Hodișa nr. 128
Persoană contact: Gigel Buth, telefon: 0751134447

Casă tradițională din chirpici, cu prispă și lut pe jos, plasată într-un decor mirific, înconjurată de dealurile înverzite ale satului Hodișa.Proprietarul acestei case tradiționale specifice Zonei Codru este profesorul Gigel Buth. Casa este chiar la capătul satului, sus pe deal. Din curtea casei se vede tot satul Hodișa. Construcția este păstrată în starea originală, cu pământ pe jos în interior, cu prispă și pereții exteriori vopsiți în tradiționala culoare albastră (mieriu). În curte sunt plantați pomi fructiferi și arbori. Curtea are masă cu bănci pentru zăbovire la o poveste, ori la degustat diverse bucate. Curtea este chiar pe coama dealului, trebuie urcat dealul pieptiș pentru a ajunge în capătul ei. În vecinătatea casei există un grajd unde sunt ținuți caii de rasă ai proprietarului.

Casă tradițională, Valea Vinului

Adresa: Valea Vinului, nr 147
Contact public: Fernea Aurel, proprietar, Valea Vinului, nr. 147, tel. 0742315962

Casa a fost construită în anul 1866 și este cea mai frumoasă construcție din sat. În curtea casei tradiționale a fost construită o casă nouă, de cărămidă, proprietarul locuind în cea din urmă. Astfel, a rezultat o gospodărie completă. Nu mai puțin de șase generații au trăit în această casă, ultimele cinci fiind din familia actualului proprietar. Se spune că cel care a construit casa a locuit puțin în ea, deoarece în urma decesului soției sale a vândut proprietarea și s-a mutat din sat. De atunci, casa este în proprietarea familei Fernea. Localnicii spun că este cea mai frumoasă casă din sat. Nu doar frumusețea, dar și mărimea casei este una neobișnuită. Construcția are două camere, o tindă și o bucătărie. Una din camere are dimensiunile de 5 x 6 metri. Această mărime este neobișnuită pentru casele construite în acea perioadă. În curtea casei se mai văd pietrele fostei mori, o moară mică, doar a familiei.

Casă tradițională, Apa

Adresa: comuna Apa, nr. 647
Contact public: Primaria Apa: 0261.843.001, 0261.843.366, Marinescu Ana, proprietară, 0736 940 121

Casa tradițională din Zona Codru este și în prezent locuită. Proprietara Marinescu Ana este o gazdă caldă și primitoare, dornică să primească vizitatori și să povestească despre vremuri de mult trecute. Cele mai vechi tipuri de case din zona localității Apa erau în marea lor majoritate cu una sau două încăperi. Acestea erau construite pe o fundație de piatră de râu, pereții fiind ridicați din cărămizi de lut cu pleavă (văioage) și acoperiți cu paie. La sfârșitul secolului al XIX-lea, începutul secolului al XX-lea, în structura caselor încep să fie folosite materiale mai rezistente. Pe o fundație de piatră spartă se așează tălpile groase de stejar, în care se montează pereții clădiți din bârne lipite (tencuite) cu lut în amestec cu pleavă. În componența locuinței intrau o cameră curată, o tindă cu șpor sau cuptor și camera de locuit în spate, cu intrare într-o micuță cămară de alimente. În perioada interbelică, această cămară se adaugă camerei din spate. Casele erau așezate perpendicular pe stradă și erau prevăzute cu un târnaț sprijinit pe stâlpi de stejar, spațiu cu rolul de a proteja casa de intemperii. Fiind printre puținele case tradiționale locuite, vizitatorul are ocazia de a observa nu doar arhitectura caselor vechi, dar și stilul de viață al oamenilor din acea perioadă.

Casa muzeu zona Codrului, Chilia, comuna Homoroade

Adresa: Localitatea Chilia, Str. Principală 110, comuna Homoroade
Contact: Primăria Homoroade, 0261.870.705

Gospodăria țărănească de la Chilia a fost construită în prima jumătate a secolului al XX-lea, fiind caracteristică arhitecturii populare din zona etnografică a Codrului. Din structura gospodăriei fac parte casa, şura, cămara de alimente şi cotețul pentru păsări. Casa a fost strămutată în Chilia din Homorodul de Sus, fiind compusă din tindă, două camere şi cămară. Şura, prin dimensiunile pe care le are, este construcția cea mai monumentală din cadrul gospodăriei, ca o consecință directă a funcțiilor pe care le îndeplineşte. Casa se află între celelalte locuințe, potrivindu-se ca mărime și aspect în mediul său. Voichița David, vecină a casei tradiționale, observă numaidecât oprirea vreunei mașini necunoscute și ”iuti sare” să deschidă poarta și să povestească despre gospodărie. Povestea este cu atât mai atractivă, cu cât limbajul ei este foarte asemănător, probabil, cu cel folosit de locuitorii de odinioară ai casei. De multe ori am cerut și noi explicații suplimentare despre obiectele ale căror nume le-am aflat în limbaj regional. De exemplu, purceii care se fierbeau pe vatră reprezintă sarmalele delicioase codrenești și nu animalele din coteț. Tot de la ea am aflat despre locuitoarea de odinioară a Casei Muzeu, care acum locuiește în casa alăturată.

Muzeul Șvăbesc, localitatea Petrești, comuna Petrești

Adresa fixă: comuna Petrești, sat Petrești, nr.405
Contact: Primăria Petrești, Str. Pișcoltului, nr. 1, tel: 0261.820.063, persoană de comtact Horváth Tamás

În anul 1993 s-a înființat Muzeul Șvăbesc din localitatea Petrești, în spațiul oferit de o gospodărie tipică arhitecturii populare șvăbești, în urma unei colaborări fructuoase dintre Primăria Comunei și Muzeul Județean Satu Mare. La amenajarea muzeistică a acestei gospodării s-a încercat o redare cât mai autentică a modului de viață caracteristic acestei etnii, fiind prezentate și câteva documente ce oglindesc istoria localității Petrești, precum și aspecte culturale și religioase din viața acestei comunități. Muzeul Șvăbesc este de fapt, o casă șvăbească construită la 1881, alcătuită din locuința principală și dependințe, exact cum era organizată o gospodărie șvăbească tradițională.

1000 de pivnițe cu vin, localitatea Sălacea, comuna Sălacea

Contact: Primăria Sălacea, tel. 0259.463.014 sau 0259.463.275, primaria.salacea@gmail.ro, persoană de contact Szűcs György, referent cultural comuna Sălacea

Sălacea, este o așezare foarte veche, cu dovezi arheologice din Epoca Bronzului, atestată documentar în 1067, iar în 1215 apare în cronicile vremurilor cu numele de Zolos. Când maghiarii s-au stabilit aici, exista deja o comunitate slavă preocupată de comerțul cu sare, de unde provine și numele localității. În acea vreme, sarea era un bun foarte important în comerțul medieval. În 1217, Sălacea avea un important depozit de sare și devenise un târg comercial înfloritor.Cu timpul comerțul cu sare a decăzut. În epoca modernă, viticultura și producerea vinurilor au devenit principalele activități economice din zonă. Astăzi, localitatea este cunoscută drept “Satul celor 1000 de pivnițe”. Fie că sunt din cărămidă sau săpate direct în pământul lutos al dealului, cele 970 de pivnițe formează “strada pivnițelor”. Cea mai veche dintre ele datează din anul 1803. Pivnițele au o lungime de minim 30 de metri. Vinurile bune obținute din strugurii produși de Valea Ierului se păstrează aici limpezi, aromați și reci (mai ales vara).Însă poveștile acestor pivnițe și ceea ce se depozitează în ele astăzi rămâne un mister, ce va fi deslușit de localnici. În Sălacea există 7 străzi ale pivnițelor, unele dintre ele nici nu au alte clădiri.

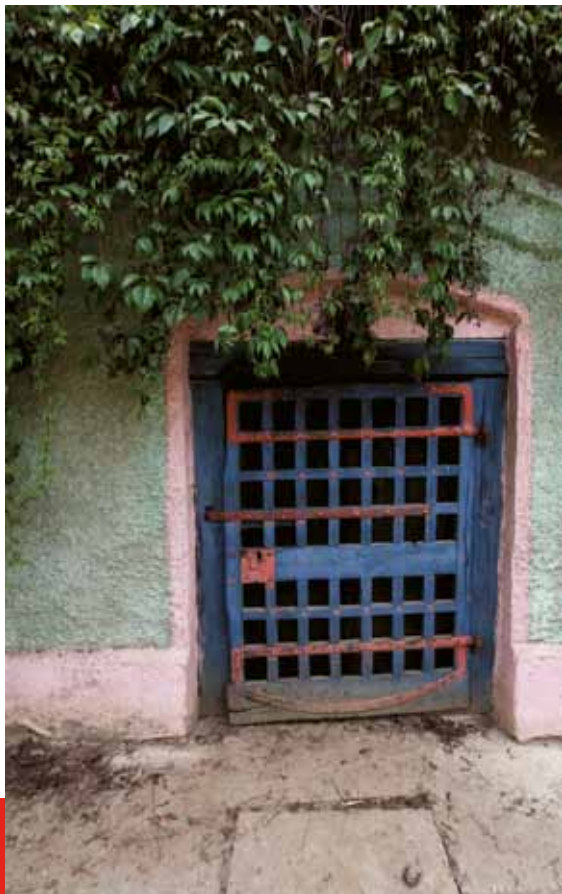

Pivnițe (crame) cu vin, Pir

Contact: Contact: Primăria Pir, Str. Principală nr. 51, telefon: 0261.821.702, 0261.821.718, persoană de contact Tempfli Mihaly sau Szakács Béla, proprietari de cramecontact Szűcs György, referent cultural comuna Sălacea

Tradițional si istoric, satul Pir e legat de centrele viticole aflate pe Valea Ierului (Diosig şi Săcuieni), însă acum el aparține de centul viticol Valea lui Mihai. Familiile respectabile din localitate aveau câte o pivniță, care era folosită pentru depozitarea vinului, dar și a legumelor și fructelor. Majoritatea lor sunt folosite și în prezent. Vizitatorii care ajung la aceste crame pot degusta sortimente de vinuri albe, acestea fiind reprezentative pentru această zonă. Pivnițele sunt construite din cărămidă, cele mai multe dintre ele sunt compartimentate în două mici încăperi, prima pentru primirea musafirilor, iar partea a doua, cea separată cu o ușă și cu adâncimea mai mare, este folosită pentru depozitarea vinului sau a legumelor și fructelor din gospodărie.

Crame svăbești, Homorodu de Jos, comuna Homoroade

Localitatea Homorodu de Jos, vizavi de biserica romano catolică

Contact: Primăria Homoroade, telefon 0261.870.705,
Cramele au fost construite în urmă cu 100 de ani de etnicii șvabi pentru păstrarea vinului dar și a fructelor și legumelor.

În partea deluroasă a localității Homorodu de Jos, vizavi de biserica romano catolică se află strada cu cramele construite de șvabi în urmă cu mai bine de 100 de ani. Este o zonă cu mulți arbori, umbra acestora contribuind la temperatura plăcută din timpul verii a acestor pivnițe. În perioada în care Homorodu de Jos era locuit în majoritate de șvabi, era inacceptabil ca o familie de cinste să nu aibă o pivniță. Era parte a gospodăriei. În ele se depozitau alimentele care necesitau o temperatură constantă, de doar câteva grade celsius, atât iarna, cât și vara. Şi în prezent cramele sunt funcționale, în ele fiind depozitate vinul, fructele şi legumele locuitorilor.

MEŞTEŞUGURI

Obiecte tradiționale din mărgele, Soconzel, comuna Socond

Adresa fixa: Comuna Socond, sat Soconzel, nr. 29
Contact: Malvina Madar, comuna Socond, sat Soconzel, nr. 19, 0745800054, etnograf, Mirela Gospe, comuna Socond, sat Soconzel, nr. 29, realizator obiecte tradiționale din mărgele, Grosoș Emilia

În Soconzel meșteșugul tradițional merge mai departe cu ajutorul a două păstrătoare și continuatoare a tradițiilor. Emilia Grosoș și Mirela Gospe realizează obiecte decorative din mărgele. Emilia Grosoș și Mirela Gospe din Soconzel sunt două păstrătoare și continuatoare a tradițiilor din satul lor. Ele realizează obiecte decorative din mărgele. Acesta este un obicei din strămoși, mai toate piesele tradiționale ale costumului popular dar și alte obiecte sunt decorate cu mărgele. Mirela Gospe deține două bucăți de ”palțău de nuntă” (steaguri de nuntă). Acestea sunt unicat întară și reprezentative pentru zona Codrului. Există doar câteva astfel de obiecte în regiune, unul este păstrat la Muzeul etnografic din Baia Mare. Cele două au și colecții impresionante de straie populare și alte obiecte tradiționale specifice zonei. Prezentarea acestora, descrierea și modalitățile de confecționare ale acestor obiecte sunt adevărate povești care interferează cu obiceiurile vechi, care se mai păstrează pe alocuri.

Meșteșugul împletitului din nuiele, Odoreu

Adresa: Str. Teilor, nr. 30
Contact: Pandi Sandor, meșter artizanat nuiele, telefon 0748486884

Meșteșugul împletirii nuielelor și confecționarea diferitelor obiecte de uz casnic îl putem admira și deprinde de la meșterul Pandi Sandor din Odoreu. Localitatea Odoreu este bogată în oameni pricepuți, care practică diferite meșteșuguri uitate deja în alte sate și poate necunoscute deloc la oraș. Pandi Sandor este primul nume rostit de localnici la întrebarea referitoare la împletitul nuielelor, considerat drept cel mai mare meșter al împletitului din comună. Pandi a dus mai departe tradiția împletitului din nuiele începută de părinții săi și din fericire o dă mai departe nepotului. Confecționează obiectele care au căutare pe piață: pe de o parte obiecte de uz în viața unei gospodării tradiționale, coșuri de diferite mărimi și forme, pe de altă parte obiecte decorative și de mobilier. Deși împletitul propriu-zis este o activitate ce decurge rapid dacă mâinile sunt pricepute, este nevoie de un timp mai îndelungat pentru adunarea şi transportul nuielelor. Cel mai adesea acestea trec printr-un proces de înmuiere și decojire. Am încercat să intrăm în atelierul meșterului pentru a vedea poate niște instrumente specifice confecționării obiectelor din nuiele. Nu mică ne-a fost mirarea când meșterul ne-a condus în spatele curții și ne-a arătat un scăunel lunguieț cu un cui pentru agățatul primelor nuiele. Acesta era atelierul aflat la umbra unui pom fructifer, cu pui și găini plimbându-se în jur. Gospodăria este una tradițională, cu animale domestice crescute pentru a ajunge pe masa familiei. Nu au fost vizitați până acum de turiști dornici să vadă cum iau naștere aceste obiecte, astfel că nu au un loc amenajat pentru primirea lor. Totul este autentic și cu atât mai prețios.

Meșter potcovar, Odoreu

Adresa: Str. Eteni, nr. 4, Odoreu
Contact: Sabo Stefan, proprietar, telefon 0755728702

Meșteșugul potcovirii cailor este pe cale de dispariție și nu din lipsa meșterilor ci mai degrabă din lipsa comenzilor. La Odoreu, Sabo Ștefan a rămas singurul potcovar care continuă să practice acest meșteșug chiar dacă spune că a devenit o meserie ce nu-i asigură existența. Sabo Stefan a învățat meșteșugul prelucrării fierului de la tatăl său, dânsul fiind tot meșter potcovar, la fel ca majoritatea bărbaților din familie. Pe vremea când Sabo Stefan era copil, potcovarii erau foarte căutați, aveau mult de lucru, majoritatea familiilor având mai mulți cai cu care lucrau pământul sau pe care îi foloseau la transportul lemnelor sau a grânelor. În acele vremuri potcovarii câștigau bine. Atunci s-a decis să învețe și el acest meșteșug. Într-adevăr și-a ales bine profesia, în câțiva ani construindu-și casă din câștigul practicării acestei meserii. Potcovarul povestește toate acestea cu o părere de rău și la timpul trecut, în prezent meseria fiind pe cale de dispariție. Din ce în ce mai multe familii își vând caii, ajungându-se ca un meșter potcovar să aibă de lucru o dată la una-două săptămâni. Însă chiar și în aceste condiții, onorează rarele comenzi cu mare plăcere.

Atelier de creație pictură și sticlă Ovidiu Hațeganu, sat legheriște, comuna Crucișor

Adresa: Comuna Crucișor, sat legheriste, nr. 192 (atelierul de creație)
Contact public: Ovidiu Hategan, artist plastic, comuna Crucișor, sat legheriște nr. 180, 0261 206 261, ovidiuhateganu@yahoo.ro, facebook: ovidiu hateganu

La Atelierul de sticlărie a lui Ovidiu Hațeganu din legheriște ne așteaptă o incursiune în lumea fascinantă a prelucării sticlei cu formele și culorile gândite de imaginația meșterului. Expoziția de sticlărie cuprinde zeci de obiecte, fiecare cu o poveste relatată de artist pentru toți vizitatorii. Ovidiu Hațeganu s-a născut la 16 septembrie 1956, în legheriște. A lucrat ca muncitor la Fabrica de sticlărie din Piana Codrului, în perioada 1971-2007. În ciuda talentului său cunoscut, abia în ultimii cinci ani de serviciu a putut realiza sticlărie artistică, lucrările din această perioadă regăsindu-se în mai multe expoziții personale și colective, în țară (București, Zalău, Satu Mare) și în străinătate (Franța și Germania). Între anii 1980-1986 a frecventat cursurile Școlii Populare de Arte din Satu Mare, la clasa profesorului Ioan Popdan. În anul 2003, s-a înscris la Facultatea de Litere, secția Arte Plastice, în cadrul Universității de Nord din Baia Mare, facultate pe care a absolvit-o în 2007, studiile desfășurându-se în paralel cu munca în fabrica de sticlă. Atelierul în care crează momentan Ovidiu Hațeganu este o casă tradițională. Intrând în curtea casei, totul poartă amprenta creației. Momentan artistul lucrează cu sticlă la rece, însă ar fi preferat să modeleze sticla la cald, așa cum și-a început cariera la fabrica de sticlă din Poiana Codrului.

BUCATE ŞI LICORI

Pălincie - Atelierele Zetea, Mediești Aurit

Adresa fixă: str. Principală nr. 540, Mediesu Aurit, Satu Mare
Contact: Silviu Zetea, str. Principală nr. 540, Mediești Aurit, tel.0261 842 239,

”Undeva în Europa este România. Undeva în România este Transilvania. Aici se produce faimoasa băutura alcoolică numită pălinca Zetea de Transilvania. Distilerie și atelier de producție.”

De-a lungul mai multor generații familia Zetea produce băuturi naturale distilate din fructe, în cazane tradiționale cu foc direct, îmbunătățind continuu procedeul după metoda ZETEA, dar păstrând caracterul tradițional al acestuia. După revoluția din 1989, Silviu Zetea reorganizează această activitate în cadrul firmei Privat Silviu Zetea SRL, cu dorința de a transmite generațiilor viitoare secretul metodei „Zetea“ și varianta din tată în fiu.Pentru prima dată, pentru produsele de acest gen, țuica „Zetea de Transilvania“ are parte de un mare succes, obținând numeroase distincții, una dintre ele fiind Medalia de Argint de la Concursul Mondial Bruxelles 2001. Acest produs este folosit în România în relațiile de protocol și la nivel diplomatic, fiind un produs de lux mai exclusivist, apreciat în diferitele colțuri ale lumii. Caracterul manual (manufacturier) al producției, ținând cont și de aspectul sezonier și de metoda de obținere, conferă produselor „Zetea“ o calitate deosebită, care este redată și în impresiile scrise în cartea de onoare. ”Atelierele Zetea” produc băuturi alcoolice distilate, tradiționale, marca Zetea, marcă protejată ca denumire de regiune geografică în legislația Europei.

Plăcinte codrenești, Homorodu de Mijloc, comuna Homoroade

Adresa fixa: Homorodu de Mijloc, nr. 281
Contact: Tătar Veronica, profesor de istorie, Homorodu de Mijloc, nr. 281, 0261.870.818

Plăcintele codrenești sunt parte a traiului zilnic al locuitorilor de pe aceste meleaguri. Naturale, sățioase și mai ales gustoase, trebuie încercate măcar o dată în viață. Aluatul plăcintelor se pregătește din făină, drojdie și apă. Se pregătesc şase foi, se adună câte trei și se umple la mijloc cu lobodă, brânză, varză sau cartofi. Se coc în tavă, pe plită.Tehnica de împăturire nu este stăpânită de oricine, gospodinele experimentate sunt cele cărora le reușește de fiecare dată. Foaia de plăcintă cu ușurință devine mai groasă sau mai subțire decât ar trebui, în mâinile unei gospodine amatoare. Plăcintele erau mâncarea ideală și pentru a fi duse la câmp, pentru că nu se alterează repede, se poate mânca rece sau caldă şi ocupă puțin loc în traistă.

Pâine de casă tradițională, Odoreu

Adresa: Str. Salcâmilor, nr. 6, Odoreu
Contact: Miclea Maria, gospodină, telefon 0755832264

Încă mai sunt femei păstrătoare ale făcutului pâinii așa cum o făceau străbunicii în vechime. O astfel de pâine se face la Odoreu de către tanti Marika. Gospodăria tradițională este condusă de tanti Marika. Dintotdeauna ea a fost cea care pregătea pâinea de fiecare zi pentru familie. În ultimii ani priceperea ei pentru făcutul pâinii a fost remarcată de diferite restaurante din Satu Mare, care doresc să ofere clienților pâine tradițională, făcută în casă, cu mirosul și gustul inconfundabil.

Carne de porc și vită preparate tradițional, Viile Satu Mare

Adresa: Viile Satu Mare, str. Principală, nr. 42

Magazin de prezentare Satu Mare, str. Hașdeu, nr. 4, www.weinberger.ro, persoană de contact Huszti Zoltan

Familia Huszti produce și comercializează carne de porc și de vită preparată tradițional. Animalele sacrificate sunt crescute în ferma proprie, prin metodă tradițională, fiind hrănite cu mâncare naturală, din ferma familiei. Carnea se poate achiziționa la locul prelucrării, în Viile Satu Mare, sau la magazinul din Satu Mare. ”Scopul nostru este să oferim permanent clienților noştri carne şi produse din carne sănătoase, proaspete şi de calitate, păstrând totodată tradiția zonei, preparând caltaboşul, cârnații la fel ca în vremurile bunicilor şi străbunicilor noştri. La ferma Weinberger din Viile Satu Mare, creştem porcine şi vite, acordând o atenție deosebită creşterii şi înmulțirii acestora în condiții naturale, cu hrană naturală, prin excluderea totală a furajelor”, spune Huszti Zoltan.

Drumul fructelor Găzduța (circuit de prezentare a procesului de obținere a produselor tradiționale Găzduța)

Adresa: comuna Apa, sat Someșeni, nr. 112

Contact: Proprietar Sălăgean Daniel, telefon 0746077807, 0720122266

Familia Sălăgean numită de localnici Găzduța produce pălincă de mulți ani. În prezent, cei care trec pragul ospitalierelor gazde pot vedea pe viu, drumul parcurs de la sădirea unui pom, îngrijirea lui, culegerea fructelor până la transformarea lor în licoarea aurie și tare sau în dulcețuri aromate. Pe lângă poamele copacilor și a pălincii, gazdele vă așteaptă mereu cu produse culinare tradiționale precum slănina, șunca ori neobișnuitele plăcinte răsucite. Vizitatorii vor primi bonus, aerul curat, liniștea și tihna unei ferme rurale precum și căldura și ospitalitatea unor oameni bucuroși de oaspeți Până în prezent, familia a dezvoltat o fermă pomicolă cu pomi fructiferi aduși de la cea mai mare pepinieră din Franța. Pe viitor se dorește producerea de material săditor pentru vânzare, respectiv recoltarea fructelor din livada proprie pentru pălincă și gem. Ferma pomicolă constă din pruni, nuci, aluni, peri, dar și coacăze negre și mur. Aceste fructe sunt folosite pentru obținerea de pălincă. Intrând în categoria fermelor de bună practică, ferma Găzduța a primit și până acum cu drag sutele de vizitatori.

Mâncare tradițională din lactate de oaie, localitatea Horea, comuna Sanislău

Adresa fixă: comuna Sanislău, sat Horea, nr. 147
Contact: Primăria Sanislău, tel. 0261.821.201, sanislau.primaria@yahoo.com
Dumitru Manitiu, proprietar, comuna Sanislău, sat Horea nr. 147

Familia Manițiu are o fermă de oi, iar laptele provenit de la aceste animale este prelucrat chiar în cadrul fermei. O mică parte a produselor se achiziționează de către persoane private, de la ferma din satul Horea, însă majoritatea produselor este comercializată în zone mai îndepărtate din România, de exemplu Sibiu și București. Produsul fermei de bază este cașul de oaie, iar celelalte sunt adiționale, fiind produse în cantitate mai mică. Atât cașul, cât și urda și telemeaua se găsesc în formă proaspătă sau maturată. Produsele maturate, pe lângă gustul aparte dobândit în urma maturării, devin mai greu alterabile, acestea putând fi transportate pe distanțe lungi, respectiv putând fi consumate și după o perioadă mai lungă.

TRADIŢII REÎNVIATE

Festivalul Portului, Cântecului și Jocului Codrenesc de la Oțeloaia

Contact: Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Satu Mare, str. Mihai Viteazu nr 32, 0261.768.975, 0361.407.511

Festivalul folclorului codrenesc se desfăşoară încă din 1956, în prima duminică după Sărbătoarea Adormirea Maicii Domnului. Atunci, mii de oameni din Zona Codrului se întâlnesc în pădurea de la Oțeloaia, pe malul lacului cu acelaşi nume. De aceea, sărbătoarea mai este cunoscută şi sub numele de Festivalul de la Oțeloaia. Până în anul 1957 festivalul era organizat în Chilia, pe Valea Lupului, având o amploare mult mai mare decât în prezent, atunci organizatorii antrenând foarte mulți tineri în competiții sportive (fotbal, volei, oina, handbal etc.). Festivalul a fost mutat la Oțeloaia de către prim secretarul Partidului Comunist, Iosif Uglar. Cu acest festival tradiția este dusă mai departe spre noile generații, fiind prezentate cântecul și dansul popular, datinile și obiceiurile străvechi, arta lemnului, adevărate valori ale codrenilor din zonă. Reprezentațiile au loc pe o scena amplasată pe lac, unde vin formații de dansuri, tarafuri, instrumentişti şi soliști din satele Codrului, invitați de prestigiu ai artei populare. Ziua festivalului este singura în care totul îmbracă straie de sărbătoare. Oamenii îmbracă portul popular, îşi pun tricolorul în poartă şi îşi cosesc în fața porții. În 2015 se va finaliza pensiunea din a cărei curte se poate viziona spectacolul. Se va amenaja un miniamfiteatru pe malul lacului, respectiv mai multe terase cu vedere la scenă. Chiar în fața lacului (scenei), în spatele amfiteatrului se va amenaja o piscină.

Reuniunea fanfarelor, localitatea Cămin, comuna Cămin

Adresa fixă: Localitatea Cămin nr. 195
Contact: Primăria comunei Cămin, str. Principală, nr 195, telefon: 0261 872 789

Reuniunea fanfarelor din Cămin se organizează din anul 2005. La acest eveniment participă fanfarele din comunele învecinate dar și din străinătate, mai exact din Ungaria. Numărul participanților este de aproximativ 5-6 fanfare, care au în total aproximativ 150 de membri. Organizatorii nu și-au propus ca acest eveniment să fie unul de competiție între fanfare ci mai degrabă unul de continuare și păstrare a tradiției existenței fanfarelor. Puteți participa cu încredere la acest eveniment pentru că este cunoscut faptul că șvabii dintotdeauna au dat dovadă de virtuozitate, oferind un adevărat regal muzical. De asemenea, puteți degusta şi preparatele tradiționale pregătite de organizatori.

Zilele călăritului, localitatea Foieni, comuna Foieni

Contact: Primăria Foieni, 0261.874.601, contact@consiliullocalfoieni.ro, persoană de contact Tempfli Tibor, viceprimar

În prima duminică din luna septembrie, proprietarii celor mai frumoși cai din județul Satu Mare, din județele învecinate și din Ungaria se adună pe pășunea Pădurii Foieni pentru a-și înscrie caii la probele de frumusețe și la cele sportive. Nu doar proprietarii cailor înscriși în concurs vin la eveniment cu frumoasele cabalinele, dar și locuitorii comunelor învecinate vin călare, cu caleașca sau căruța. Pe lângă programul de concurs, se mai organizează diverse activități pentru copii și tineri, de prezentare a meșteșugurilor vechi, programe sportive și desigur nu lipsesc ceaunele pline cu bunătăți preparate de echipele locale.

Festivalul Prunelor, Mediești Aurit

Adresa: parcul de lângă castelul Lonyai, Mediești Aurit, str Principală nr. 157
Contact public: Primăria Mediești Aurit, str. Principală nr. 157, telefon 0261.842.080,

Festivalul țuicii de prune, a magiunului și a meșteșugurilor tradiționale din zona Mediești Aurit. Zona Mediești Aurit este renumită pentru cultura de prune, care de regulă se utilizează pentru fierberea pălincii și nu numai. Festivalul prunelor prezintă toate produsele pregătite cu ajutorul acestor fructe gustoase, dar și procedeul obținerii lor. Vizitatorii acestui eveniment vor primi o mică ”gustare” din tot ceea ce înseamnă produse tradiționale țuică de prune, magiun de prune fiert în cazan de cupru, o zi întreagă, dar și din alte produse gastronomice și tradiționale. Zona Castelului Lonyai oferă un cadru cu iz medieval programului artistic, unde corurile locale și alți invitați îi încântă pe vizitatori. Tot aici se organizează expozițiile produselor fabricate în Mediești Aurit, dar și o expoziție de fotografii vechi din regiune. Festivalul prunelor a debutat în cadrul unui program finanțat din fonduri europene transfrontaliere, prima ediție fiind organizată chiar în locul fierberii pălincii tradiționale, atelierele Zetea.

Sărbătoarea Donat, Viile Satu Mare

Adresa: Capela Donat, Centrul comunei Viile Satu Mare, Terenul de sport
Contact: Primăria Viile Satu Mare: 0261.754.224, persoană de contact Marian Eva, bibliotecar

Viticultorii din Viile Satu Mare și Ardud își prăznuiesc pe 7 august protectorul, pe Sfântul Donat, cel care are grijă de sănătatea viticultorilor dar și a viilor. Hramul capelei Sfântul Donat este una dintre cele mai cunoscute și apreciate sărbători din Viile Satu Mare. Sărbătoarea începe cu comemorarea Sfântului Donat în cadrul liturghiei de la capela ce îi poartă numele, de pe dealul dintre Viile Satu Mare și Viile Ardud. Sfantul Donat este protectorul viilor și a viticultorilor, astfel capela construită pe deal a fost dedicată acestui sfânt, hramul său fiind sărbătorit, de obicei, în prima duminică după data de 7 august. După liturghie, participanții pornesc într-un alai spre centrul comunei Viile Satu Mare, unde, pe terenul de sport, participă la evenimentele culturale organizate, respectiv gustă mâncărurile tradiționale pregătite de câteva echipe din comună. Programul personalizat se găsește pentru fiecare categorie de vârstă: copiii sunt antrenați în mai multe tipuri de concursuri, băieții și bărbații participă la concursurile de fotbal, cei mai vârstnici se bucură de premierea cuplurilor care împlinesc 50 de ani. Ziua se termină la căminul cultural, cei cu chef petrecăreț participând la balul organizat.

Concurs de gătit la ceaun, Tășnad

Contact: Véron András, viceprimar, telefon: 0261-825701

La oraşul Tășnad în fiecare an se organizează concursul de gătit la ceaun. Acest eveniment se desfăşoară în luna august, pe un teren viran, care se află vis-a-vis de intrarea în ștrandul termal. La acest concurs gastronomic de amatori se înscriu mai multe echipe, unele cu experiență, altele cu chef de gătit sub îndrumarea şi sfaturile discrete ale bucătarilor experimentați, sunt preparate mâncăruri specifice la ceaun, precum gulyas, babgulyas, paprikas, ciorbe de pește şi alte delicatese specifice probei. Fiecare competitor îşi dorește să câştige „Lingura de aur”, premiul echipei câștigătoare. Nimeni nu pleacă flămând de la această manifestare, toate felurile gătite fiind împărțite cu participanții după ce, în prealabil, au fost degustate de un juriu de specialitate.

Festivalul ștrudelului, localitatea Urziceni, comuna Urziceni

Contact: Primăria Urziceni, 0261.874.215, primaria@comunaurziceni.ro, persoană de contact Lipovan Gabriella, referent cultural

Festivalul ștrudelului dorește a păstra tradițiile gastronomice specifice șvăbești. În fiecare an 4 sau 5 grupuri de bucătari din localitate și din comunele învecinate se întrec cu pricepere în pregătirea preparatelor tradiționale. Toate acestea spre marea bucurie a participanților care cumpără cu încredere bucatele gustoase, ducând și pentru cei de-acasă ștrudli cu magiun, cartofi sau brânză cu mărar. Tinerii își aduc și ei aportul la programul acestei sărbători, fiind prezenți în cadrul grupurilor de muzică și dans care evoluează pe scena amplasată, nelipsind desigur renumita fanfară a comunei.

Festivalul Județean de Cântec și Joc, Lipău, comuna Culciu

Adresa: Căminul Cultural Lipău
Contact public: Pop Nelica Lucica, profesor învățământ primar și preșcolar, Lipău, nr 44, tel. 0758566419

Festival folcloric județean este dedicat formațiilor de copii preşcolari şi a debutat în anul 2011, organizându-se anual în a treia sâmbătă a lunii mai. Evenimentul este organizat la căminul cultural din Lipău și participă formații de dans și soliști vocali, copii preșcolari din tot județul. Pentru copii se organizează şi o expoziție de animale domestice: păsări, ponei, cai, măgari, oi, iepuri. Meşterii populari şi-au prezentat copiilor produsele şi tehnica realizării lor, iar gospodinele satului împart sarmale participanților.

Drumul Măriei prin județul Satu Mare

Adresa fixă: Mariazell (Austria)– Șumuleu Ciuc (România)
Contact: Episcopia Romano-Catolică Satu Mare, Str. 1 Decembrie 1918, nr. 2, Satu Mare, telefon: 0261.716.451

Drumul Maria este un drum spiritual de pelerinaj care se întinde de la Mariazell (Austria) până la Șumuleu Ciuc (RO), străbătând Ungaria. Lungimea totală a drumului este de 1400 km și poate fi parcurs pe jos în aproximativ 60 de zile. Traseul pelerinajului intră în Romă ia la Pădurea Foieni, după care continuă prin Foieni – Carei- Tiream – Hotoan – Santău – Tășnad – Cehăluț – Cehal – județul Sălaj (comuna Carastelec).Pelerinii traversează câteva localități din județul Satu Mare, iar obiceiul păstrat de credincioșii localnici este să îi însoțească până la intrarea în localitatea următoare, respectiv să îi servească cu băutură și mâncare.

SUMAR

4 OAZĂ DE RELAXARE
6 Stațiunea turistică Tășnad
7 Lacul Apa, comunele Apa – Medieșu Aurit
8 Zona de agrement Iojib
9 Ferma piscicolă Bercu Nou
10 Lacul de pescuit Moby Dick, Dorolț
12 Balta Havasi, localitatea Cionchești, comuna Viile Satu Mare
13 Lacul de pescuit Barnold, localitatea Tiream, comuna Tiream
14 Centrul de recreere Kentaur, localitatea Atea, comuna Dorolţ
16 Centrul de echitație Horses Sylvana, Botiz
17 Grădina Nucilor, Comuna Păuleşti
18 Poteca tematică „Valea Ierului”, localitatea Andrid, comuna Andrid
19 Bacul de pe Someș, Cărășeu – Potău, comuna Culciu

20 VESTIGII ARHITECTURALE
21 Situl Arheologic Cuptoarele dacice, Medieșu Aurit

22 Castelul Lonyai, Mediești Aurit
23 Castelul Cserey-Fischer, azi Muzeul Orășenesc Tășnad
24 Castelul Vecsey, Livada
26 Conacul Komaromy, localitatea Otomani, comuna Sălacea, județul Bihor
28 Conacele Kováts, Nisipeni, comuna Lazuri
29 Conacul Darvai, sat Cărășeu, comuna Culciu
30 Conacul Sepsy, localitatea Adrian

32 VOCI ALE TRECUTULUI
33 Statuia și casa memorială Kölcsey Ferenc, localitatea Săuca, comuna Săuca
34 Casa memorială Vasile Lucaciu, Apa
36 Muzeul memorial Ady Endre, localitatea Ady Endre, comuna Căuaș
37 Casa memorială Alois Tăutu, Valea Vinului

38 SPIRITUALITATE
39 Biserica Reformată Tășnad
40 Biserica romano-catolică „Sfântul Anton de Padova”, localitatea Căpleni, comuna Căpleni
41 Biserica reformată, Vetiș
42 Biserica Reformată, localitatea Ciumești, comuna Ciumești
43 Biserica de lemn din Bicaz, județul Maramureș
43 Mănăstirea Izvorul Tămăduirii, Mărius, comuna Valea Vinului

45 ACOLO UNDE E DOAR TĂCERE
46 Cripta familiei Károlyi, localitatea Căpleni, comuna Căpleni
47 Legenda preotului pe care pământul nu l-a răbdat, Hrip, comuna Păulești
47 Capela Vlad, Vetiș

49 AUTENTICITATE
50 Casa tradițională, Hodișa, comuna Socond
50 Casă tradițională, Valea Vinului
51 Casă tradițională, Apa
52 Casa muzeu zona Codrului, Chilia, comuna Homoroade
52 Muzeul Șvăbesc, localitatea Petrești, comuna Petrești
53 1000 de pivnițe cu vin, localitatea Sălacea, comuna Sălacea
54 Pivnițe (crame) cu vin, Pir
55 Crame svăbești, Homorodu de Jos, comuna Homoroade

56 MEȘTEȘUGURI PĂSTRATE
57 Obiecte tradiționale din mărgele, Soconzel, comuna Socond
58 Meșteșugul împletitului din nuiele, Odoreu
58 Meșter potcovar, Odoreu
59 Atelier de creație pictură și sticlă Ovidiu Hațeganu, sat legheriște, comuna Crucișor

60 BUCATE ŞI LICORI
61 Pălincie - Atelierele Zetea, Mediești Aurit
62 Plăcinte codrenești, Homorodu de Mijloc, comuna Homoroade
62 Pâine de casă tradițională, Odoreu
63 Carne de porc și vită preparate tradițional, Viile Satu Mare
63 Drumul fructelor Găzduța (circuit de prezentare a procesului de obținere a produselor tradiționale Găzduța)
64 Mâncare tradițională din lactate de oaie, localitatea Horea, comuna Sanislău

65 TRADIŢII REÎNVIATE
66 Festivalul Portului, Cântecului și Jocului Codrenesc de la Oțeloaia
66 Reuniunea fanfarelor, localitatea Cămin, comuna Cămin
67 Zilele călăritului, localitatea Foieni, comuna Foieni
67 Festivalul Prunelor, Mediești Aurit
68 Sărbătoarea Donat, Viile Satu Mare
68 Concurs de gătit la ceaun, Tășnad
69 Festivalul ștrudelului, localitatea Urziceni, comuna Urziceni
69 Festivalul Județean de Cântec și Joc, Lipău, comuna Culciu
70 Drumul Măriei prin județul Satu Mare
71 Sumar
71 Bibliografie